

279437

ANUL IX - LEA
15 IANUARIE
1941 * No. 1

SIBIU, CARMEN
SYLVA No. 12
UN NUMĂR 30 L.

DRUMETIA ROMÂNEASCĂ ÎN TRANSILVANIA

de: VALERIU PUȘCARIU, vicepreședintele „Turing-Clubului României“

Desvoltarea pe care a luat-o în ultimul pătrar de veac organizarea turistică a regiunilor muntoase mai apropiate de capitala țării este astăzi un lucru cunoscut de toată lumea.

Artera de mare circulație a văii Prahovei cu variatele ei bogății naturale și stabilirea reședinței de vară a Dinastiei Române la Sinaia au determinat prefacerea rapidă a acestei regiuni ce trăia încă în sălbătăcie acum șase decenii și au contribuit la descoperirea frumuseților ei naturale.

Orășelele iluminate cu electricitatea produsă de torenții ce coboară din creștetul Bucegilor, cu hoteluri și vile cochete alături de care pulsează viața industrială, dau o înfățișare șvițeriană regiunii. Organizarea turismului n'a rămas străină acestui progres, pionerii drumeției românești, apărând chiar înainte de stabilirea celor dintâi locuri de vilegiatură.

E perioada eroică în care s'a înfiripat prima organizare a turismului românesc în cadrele „Societății Carpatine din Sinaia“, de către fostul stareț al mănăstirii Sinaia, arhimandritul Nifon, secondat de Take Ionescu, scriitoarea Bucura Dumbravă și alții, după care ia ființă ceva mai târziu, pe la începutul acestui veac, „Societatea Turistilor Români“, având ca președinte pe însuși Regele Ferdinand, iar ca secretar general pe Al. Tzigara-Samurçaș.

În ea găsim figuri predominante ale intelectualității românești, dar și cei dintâi turiști tineri, iubitori ai muntelui, drumeji cu sacul în spate, care formează puntea de legătură între ciobanii ce au cutreerat de-a-lungul vechilor munții cu turmele lor sau ctitorii de mănăstiri și schituri retrase în păduri ori scorburi de munți și turismul evoluat de astăzi.

Desvoltarea turismului și a sporturilor de iarnă s'a intensificat apoi după războiul în așa măsură, încât astăzi se poate spune că valea superioară a Prahovei și masivul Bucegilor sunt regiunile

noastre cele mai cercetate și mai temeinic organizate, din punct de vedere turistic. Dela Câmpina și până la Predeal, pe o distanță de aproape 50 km, locurile de recreație și de odihnă, care formează un șirag aproape neîntrerupt sunt populate vara și iarna

de vilegiaturiști sau ski-ori, iar sus pe platoul întins al Bucegilor, în case de adăpost răspândite la tot pasul, mișună mulțimea turiștilor. Această afluență de turiști n'a rămas fără urmări asupra masivelor înconjurătoare, cât și asupra celorlalte aspecte ale turismului românesc.

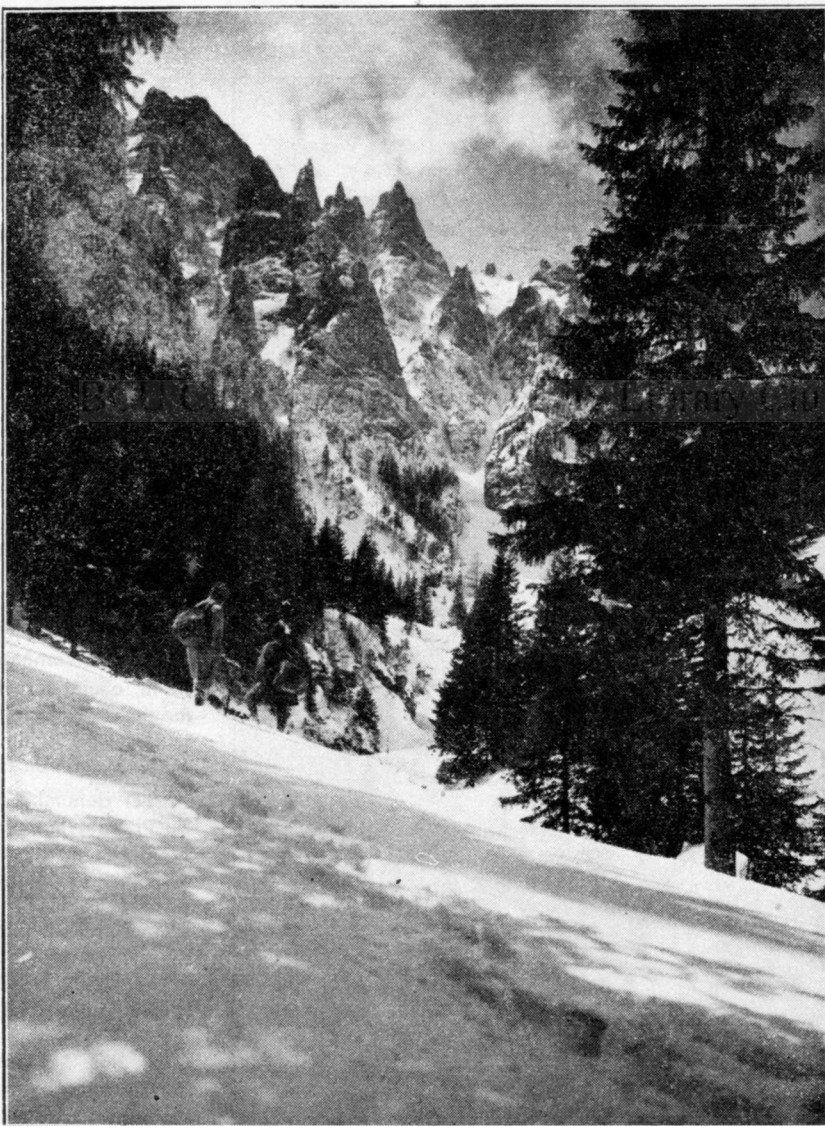
Astăzi turismul de munte se desvôle în coasta Bucegilor: pe Leaota, lezerul și Păpușa, în munții Teleajenului, ca și în regiunea de Sud a Făgărașului; iar automobilismul, turismul de apă, sporturile de iarnă, chemate mai de curând la o viață nouă, contribuie și ele la punerea în valoare a frumuseților naturale ale acestor regiuni.

Mai puțin însă sunt cunoscute înfăptuirile turismului românesc în provinciile Daciei transcarpatine și influența pe care a avut-o asupra lui în această parte de țară, inițiativa particulară.

Cu o mai veche tradiție turistică, tributară în parte asociațiilor de turism ale Sașilor și Maghiarilor, Transilvania n'a putut încheia o activitate turistică a Românilor în Societăți organizate, decât odată cu întregirea neamului nostru, în hotarele lui milenare.

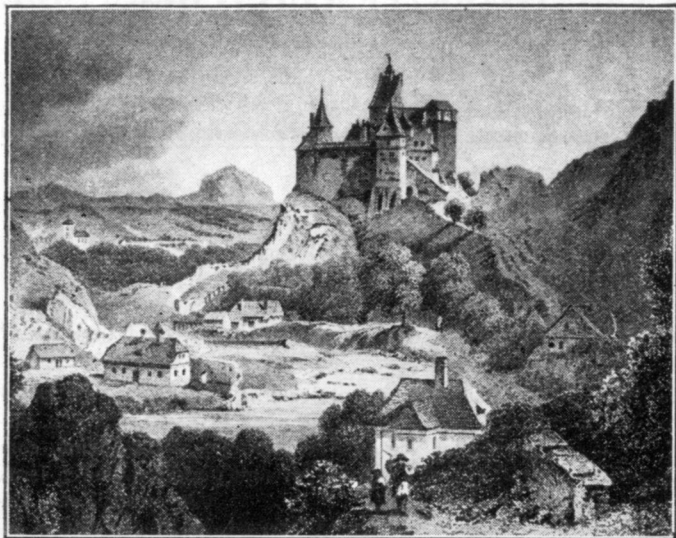
Un proces istoric, pe care nu e locul să-l desbatem aici, a împiedecat ca și pe multe altele și această manifestare a vieții naționale românești. Totuși premergătorii turismului românesc n'au lipsit nici în aceste vremuri vitrege.

Ei trebuiesc căutați printre aceeași strănepoți ai amalgamului daco-roman, care retrași în fața istoriei sub umbra brazilor și a creștelor carpatine, au cutreierat cu turmele lor în lung și în lat lanțul muntos ce înconjoară cetatea Ardealului.

Ascensiune în Bucegi — Colții Morarului

Col. Foto O. N. T.

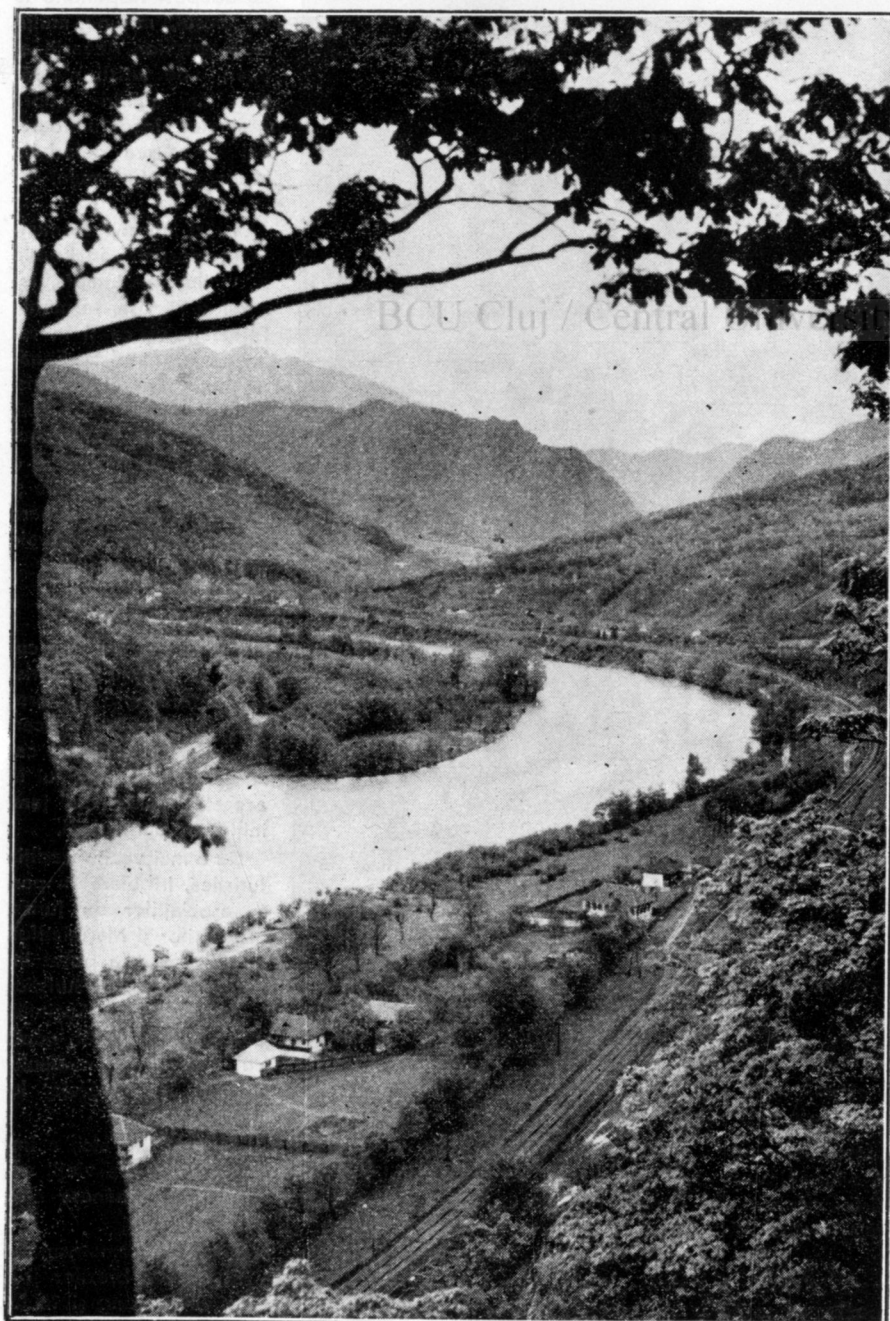
Castelul Bran (după o stampă din sec. XVIII-lea)

Col. Academiei Române

Stațiunea de sporturi de iarnă (Muntele Mic 1800 m) Banat

Foto J. Fischer

Valea Oltului, în fund defileul de la Turnu-Roșu

Foto J. Fischer

Toponimia acestor munți, născută din zvonul codrului, șopotul izvoarelor și al tălăngilor turmelor de oi, arată mai bine decât orice dovadă, că chiar dincolo de 2000 m, acești munți au fost leagănul vieții pastorale românești și a celui turism rustic, pe care nu l-au cunoscut nici când neamurile conlocuitoare, aciuete mai târziu în văile fertile și centrele citadine.

Și poate nicăeri mai mult decât în munții Transilvaniei această toponimie nu evocă mai plastic înălțarea reliefului sau legătura dintre om și natură.

Numiri ca: Retezatul, Bucura, Piatra Grăitoare, Biserica Moșului, Chicera Șoimului, Ghejarul dela Focul Viu, Râul Bărbat, Tăul Zânelor, Valea Frumoasei, Peștera Zmeilor, Poiana Mulerei, vădesc pe lângă permanentizarea elementului autohton chiar în regiunile cele mai izolate, rezonanța pe care a avut-o natura pe răbojul atâtor veacuri de viață patriarhală românească.

Au căutat firește, turiștii sași și mai ales maghiari, organizați de altfel în societăți te-meinice, să schimbe unele numiri sau să le boteze pe limba lor, dar încercarea a dat greș.

Căci denumiri cum sunt: **Hohenstein** în loc de **Piatra Mare**, **Öreghavas** în loc de **Muntele Mare** sau **Aranyosfő** în loc de **Scărișoara** sau **Szadecki fő** în loc de **Lacul Podragu** se mai păstrează doar în unele publicații de pe vremuri, turiștii minoritari însuși resemnându-se să adopte nomenclatura băștinașă.

Deschideți de altfel una din cele mai serioase dintre aceste publicații „**Anuarul Societății Carpatine a turiștilor din Sibiu**” (*Jahrbuch des Siebenbürgischen Karpatenvereins*) și vă veți convinge că chiar după 30 sau 35 de ani dela întemeierea acestei societăți, când ea era pe deplin consolidată, numele aproape al tuturor oamenilor de încredere și al călăuzelor recomandate, fie că ei se află în Munții Făgărașului, Piatra Craiului, Cibinului, Sebeșului, Bărgăului, Călimani ori Bistriței sunt românești. Ei se numesc: Vasile Velican, Ion Cojofan, Gh. Chicu, Ion Baciuc, N. Cucu, Ion Stănilă, Ion Bunea, Petre Cândrean, etc.

Nu trebuie apoi trecut cu vederea că un mare număr de cărturari români din Ardeal au contribuit la opera „Societății Carpatine

Casa poetului G. Coșbuc, Coșbuc-Năsăud

Col. D-nei Coșbuc

Ardelene din Sibiu", în calitate de membri ai asociației.

Un fapt ignorat desigur de mulți este că cu 7 ani înainte de nașterea societății turistice săsești, în Mai 1873, luase ființă la Brașov o „societate alpină a Transilvaniei” (Siebenbürgischer Alpenverein in Kronstadt), având drept scop să „cerceteze Carpații, să îmbunătățească starea comunicațiilor, să organizeze excursii”, etc.

Mai mult de un sfert din numărul membrilor ei era format din români, restul fiind sași din Brașov și împrejurimi.

N'am putut urmări durata acestei Societăți cu o atât de importantă contribuție românească, dar e foarte probabil că ea a fuzionat cu Societatea Carpatină din Sibiu, căci la întemeierea acesteia găsim printre fondatori, pe mulți membri ai societății alpine din Brașov.

Grupe independente de turiști români, asociați în organizații proprii, apar în preajma Unirii, precedate de o literatură geografico-turistică românească, în care sunt descrise regiuni și itinerarii de excursii în: Bucegi, Piatra Craiului, Făgăraș, Cibin, Munții Apuseni.

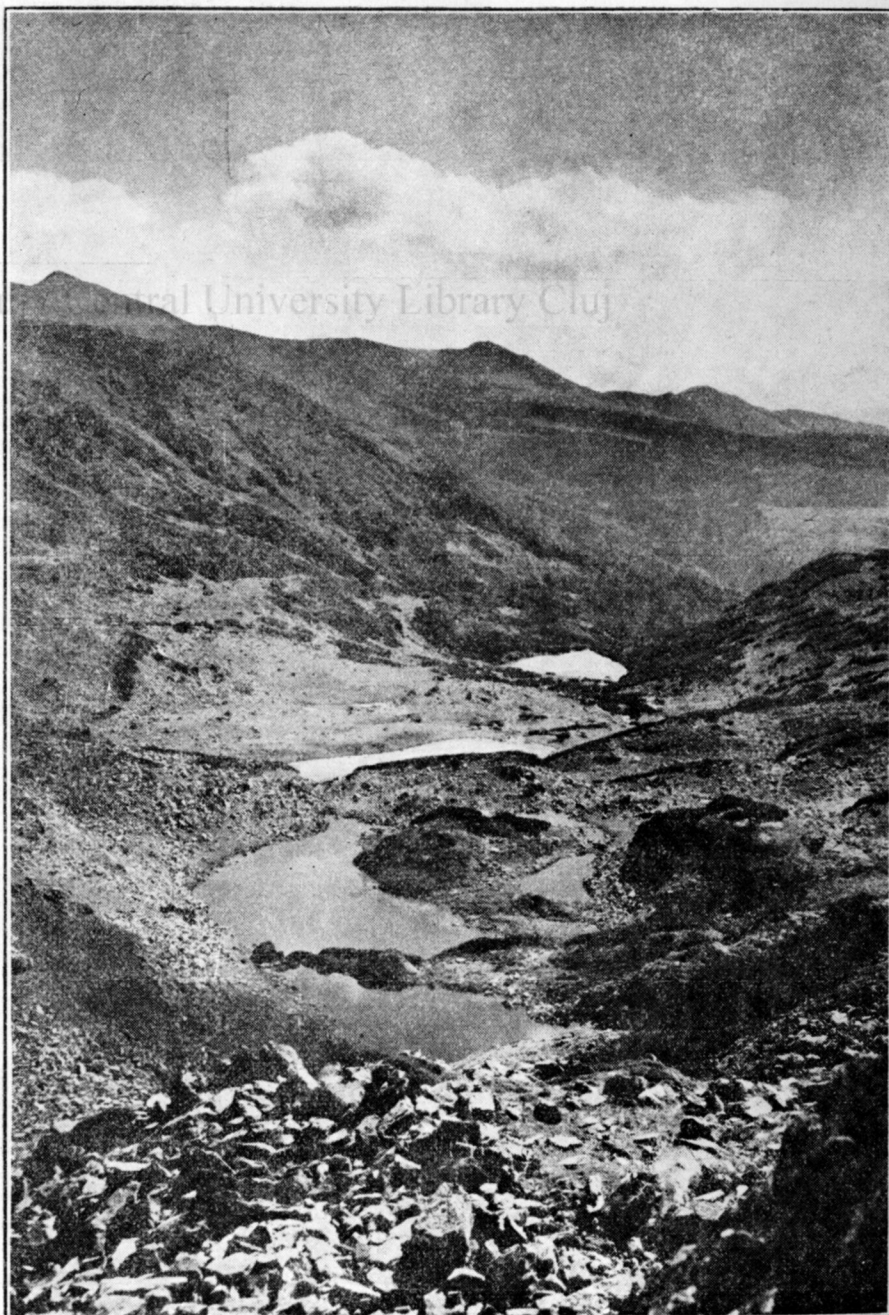
Așa sunt de pildă: descrierile de excursii ale lui **Ioan Turcu** și **Romul Popescu**, broșura prof. **Ioan Buteanu**, despre Stâna de Vale, cărțile lui **Silvestru Moldovan** despre Zarand și Munții Apuseni, apoi despre întreg Ardealul, publicații care au avut răsunet și dincolo de Carpați, atrăgând printre altele și atenția marelui scriitor **Odobescu**. Iar ca grupări cu scop turistic menționăm „Șoimii” dela Sibiu, înjghebată de **Romul Popescu**, bun cunosător al munților Făgăraș și Cibin, vânător și fotograf pasionat și clubul turistic „**Aurora**” din Beiuș — contopit mai târziu cu Turing-Clubul României — întemeiat de un alt îndrăgostit al muntelui, profesorul **Ioan Bușița**.

Totuși din punct de vedere al organizației turistice propriu zise, cea dintâi inițiativă turistică românească se arată abia după Unire. Ea e pornită către sfârșitul anului 1921, când din imboldul și sub conducerea savantului și exploratorului bine cunoscut **Emil Racoviță**, ia ființă la Cluj, societatea „**Frăția Munteană**”, cu scopul „de a strânge într'un mănunchiu puterile celor ce iubesc munții”. Sămănța n'a fost aruncată în vânt, căci odată cu atâtea afirmări în alte domenii de activi-

tate, trebuia ca și în domeniul turistic României să-și aducă partea lor de contribuție, alături de Sașii și Maghiarii conlocuitori, care cu tot mediul propice nu-și înjghebaseră o activitate turistică decât în câteva regiuni din Transilvania.

Câțiva ani mai târziu, o altă inițiativă, născută din grupul de turiști ce luaseră parte și la întemeierea „**Hanului Drumeților**” din Bucegi, transformat apoi în „**Turing-Clubul României**”, prinde roade temeinice prin înființarea celor 2 secțiuni ale acestei asociații în orașele Brașov și Cluj. Secția din Cluj, începându-și activitatea în regiunea aproape virgină de frumuseți nebănuite a Munților Apuseni, își mărește patrimoniul peste scurt timp, prin cumpărarea cu societatea „**Frăția Munteană**”, al cărei nume îl adoptă. Și, datorită propagandei și îndemnului membrilor Turing-Clubului României, mișcarea turistică românească împânzește aproape înreg cuprinsul Ardealului. Pe Mureș, la **Deva**, în Banat la **Lugoj** și **Timișoara**, pe granița de Vest, la **Arad** și **Safu-Mare** în **Maramureș**, apoi la **Sibiu** iau ființă alte secții ale Turing-Clubului României, cu numeroși membri activi din toate categoriile sociale.

Icoana sumară a contribuției pe care a adus-o Turing-Clubul României la propășirea turismului românesc în Ardeal, reiese din enumerarea principalelor ei înfăptuiri. Alături de propaganda desfășurată prin scris și viu graiu, prin organizări de excursii și cer-

Lacurile din ciroul glacier al Bucurei — Masivul Retezatului

Foto J. Fischer

cetări de regiuni aproape necunoscute, cum erau o bună parte din Retezat și regiunea centrală a Munților Apuseni, semnalizări și construcții de drumuri și poteci, ce însușează în unele masive, o rețea de sute de kilometri, construcții de cabane, stau la îndemâna turistului pentru îndrumare și popas.

Adăposturi de munte au luat ființă în punctele cele mai cercetate de turiști, la răscruci de drumuri de munte și în apropierea culmilor, favorabile pentru practica skiului.

Pe **Cristianul Mare**, care se înalță deasupra Poienei Brașovului, la **Baleia** și **Pietrile** din masivul Retezatului; sub stânca de prisme bazaltice a **Detunetei goale**, în preajma **Ghejarului dela Scărișoara**, la **Muntele Băișoarei** de sub calota Muntelui Mare; toate acestea în Munții Apuseni — apoi în Călimani, în Maramureș, în Munții Făgărașului, unde cea dintâi cabană românească și-a găsit așezare pe plaiul **Fruntea Moașei** de sub muntele Surul, aceste adăposturi de munte pun la dispoziția drumețului, tot ceea ce-i este de trebuință pentru popas și odihnă.

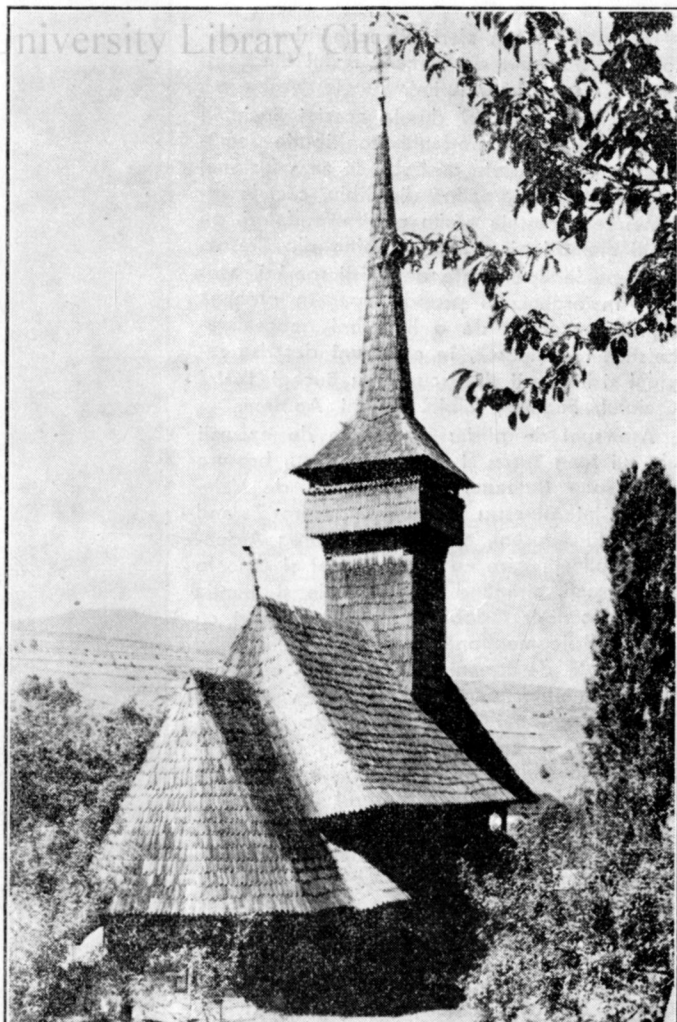
Ciobani pe Vrf. Căliman Izvor (2000 m)

Foto Val. Pușcariu

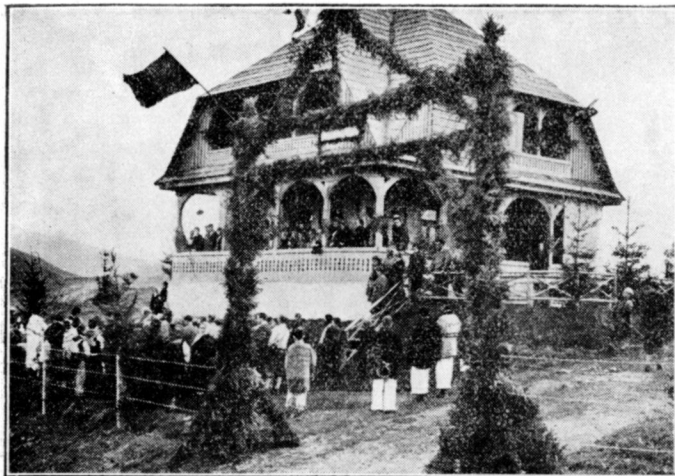
Țărani maramureșeni

Col. Foto Propagandă

Biserica de lemn din Borșa — Maramureș

Col. Foto O. N. T.

Casa T. C. R. „Bogdan Vodă” dela Pasul Prislop (1418 m)
la inaugurare (20 Aug. 1939)

Foto Dr. G. Bors

Alte societăți turistice românești, cu număr mai mic de membri, dar cu același entuziasm și dor de muncă, se manifestă pretutindeni unde e un loc de mare frumusețe, care să atragă pe turiști.

Organizarea turistică a muntelui s'a limitat în spațiu, spre a câștiga în profunzime. Așa s'a născut stațiunea de altitudine de pe Muntele Mic, datorită râvnei și muncii vrednice de toată lauda a „Asociației Municipiului Timișoara”, s'a înghebat o mișcare turistică pe muntele Semenice, în jurul cabanelor construite de soc. „Banatul” din Oravița, cât și de particulari, o altă în jurul caselor din Munții Lotrului și ai Cibinului, unde tânăra asociație turistică „Munții noștri” din Poiana Sibiului, depune o activitate din cele mai rodnice.

Sporturile de iarnă și în special skiul a sporit clientela turistică a multor din aceste adăposturi și a pus în evidență aportul lor la promovarea turismului de iarnă în regiuni neexplorate încă din munții noștri, cum e la Lutoasa în Maramureș, în Banat, ca și în Munții Apuseni.

Influența pe care a avut-o în ultimul timp drumeția noastră de munte asupra celorlalte ramuri de dezvoltare ale turismului este desigur încă greu de apreciat. Totuși ea se poate întrezări în cadrul Transilvaniei, unde elementul primordial al pitorescului îl formează muntele. Dezvoltarea stațiunilor balneare și mai ales climatice, aproape toate așezate în preajma muntelui, depinde în bună parte de sporirea numărului vilegiaturiștilor, care caută în ele locuri de recreație și de repaos, cât și de intensificarea drumeției de munte. Pretutindeni unde a apărut o arteră nouă de comunicație și mijloace mai bune de transport, care au mărit curentul de circulație, inițiativa locală a început să puie în valoare condițiile climatice prielnice și pitorescul peisagiului. Ceea ce s'a întâmplat pentru valea Prahovei, unde stațiunile climatice sunt în plină înflorire datorită vilegiaturei, turismului de munte și sportului de iarnă, se întâmplă azi și în Ardeal.

Din acest imbold s'au întemeiat o bună parte din stațiunile de vilegiatură ale Banatului (Teluș, Văliug, Bocșa montană, Poiana Mărului), Colibița din Munții Bărgăului, Izvorul Mureșului din regiunea Ciucului superior, Cămpeni în Munții Apuseni. Stațiuni

climatice cu un confort redus, cum erau Branul, Păltinișul sau Stăna de Vale, altele inexistente cu 10 ani în urmă, cum sunt: Timișul de sus și de jos, ori Lacul Roșu, își măresc an de an clientela turistică, își sporesc hotelurile și vilele și își îmbunătățesc confortul.

Fără îndoială mai sunt încă multe colțuri de țară de cercetat, mai cu seamă în această Transilvanie cu drumuri ocolite, ce urmează de obicei firul apelor. Muntele adesea este greu de ajuns, fiindcă șoseaua, această neîntrecută animatoare a peisajului și a așezărilor omenești, este prea departe de ele. Comunicațiile feroviare sunt deasemeni în multe părți defectuoase; pe liniile laterale trenurile se mișcă încă alene și adorm ceasuri întregi prin gări, în așteptarea legăturii. În regiuni de un pitoresc desăvârșit și cu foarte variate resurse ce pot să intereseze pe turist cum sunt: regiunea karstică Oravița—Anina, valea superioară a Mureșului, Țara Hațegului, Maramureșul, șoseaua ca și calea ferată sunt departe de a asigura condiții favorabile circulației turistice.

Aici, inițiativa particulară încetează, spre a lăsa locul celei cuvenite din partea Statului. Nu mă voi ocupa acum de restul organizației de stat a turismului dar trebuie să recunoaștem și în această direcție câteva realizări îmbucurătoare. Așa de pildă cel

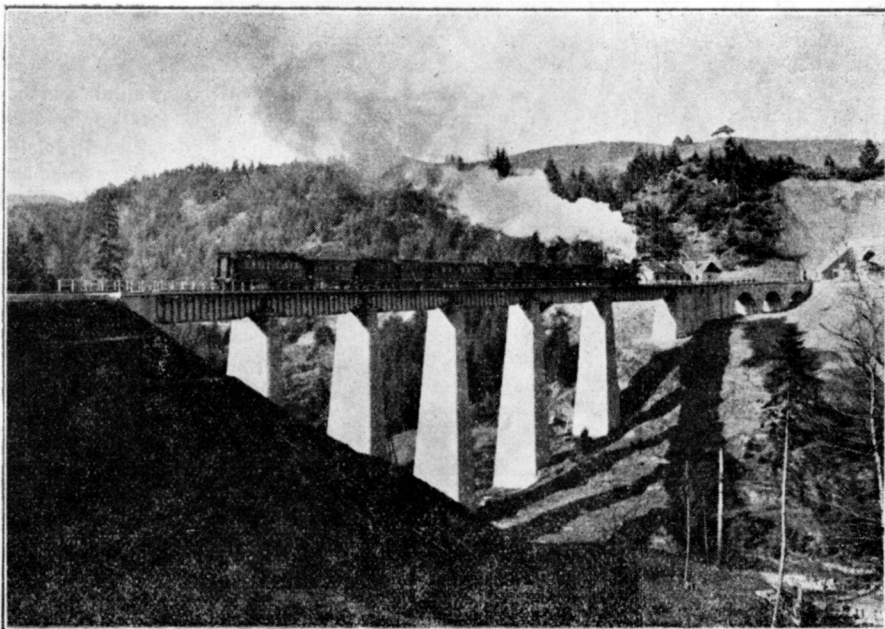
Mire și Mireasă din Boinești — Țara Oașului

Col. Foto O. N. T.

mai mare serviciu adus turismului în Transilvania și posibilităților de cunoaștere a acestei provincii de către străini este construirea șoselei asfaltate, ce unește granița de Vest cu Dunărea și Marea Neagră, șosea care face parte integrantă din traseul arterei internaționale Londra—Istanbul.

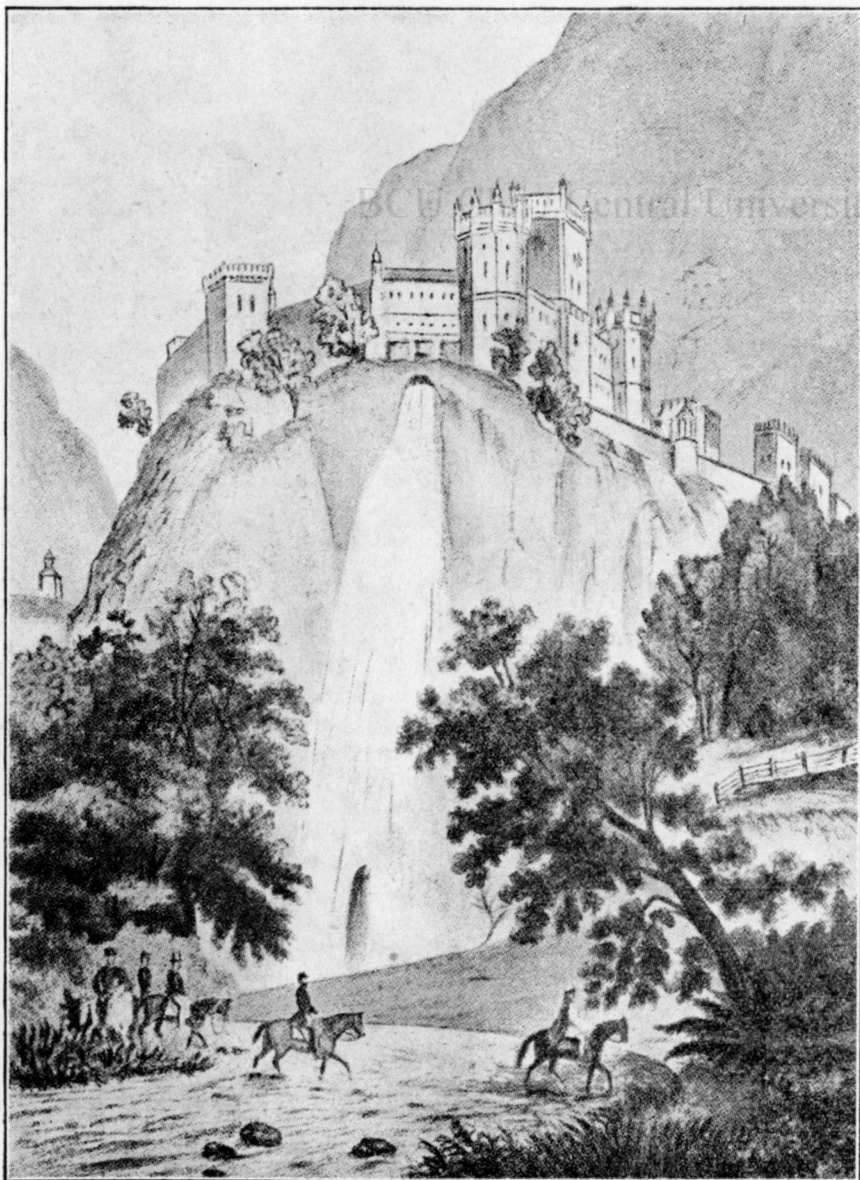
Din'tro lungime de 916 km., aproape jumătate, adică 441 km., această șosea străbate Ardealul, înlănțuind aspecte geografice din cele mai pitorești; o parte din Munții Apuseni, valea de mijloc a Mureșului, finiturile curat românești ale Sibiului, Făgărașului și Bârsei, străjuite de creste de munți, stejiuni balneare și climatice, cele mai importante orașe ale Transilvaniei: Oradea și Clujul, metropolă de mari înfăptuiri românești, cu institute și clinici universitare, cetatea istorică Alba-Iulia, Sibiul și Brașovul cu vestigii din Evul Mediu.

Un serviciu asemănător, atât pentru favorizarea schimburilor economice, cât și pentru punerea în valoare a frumuseților naturale, îl aduc noile rețele de cale ferată. Una

Calea ferată Ilva Mică — Vatra Dornei

Col. Foto C. F. R.

Excursia Regelui Carol I la M-rea Tismana

din ele, cea care unește Caransebeșul cu Reșița, descurcă marea împleticire de linii locale, alta leagă nordul Ardealului cu Bucovina, străbătând între Ilva Mică și Vatra Dornei o regiune unde printre trâmbe de munți și izvoare de burcuri tămăduitoare dăinuiesc încă căsuțele primitive ale tăietorilor de lemne, sub mari fuguiri de șindrilă neagră. O a treia — terminată abia în luna August din acest an — după ce străbate o parte din finutul grăniceresc al Năsăudenilor, prin satul în care s'a născut Coșbuc, deschizând drumurile spre Țibleș, coboară peste pasul Șetrefului în Maramureș, la Moiseiu, unde drumuri rare abia pătrund într'o lume veche cu grai curat și prelungiri încântătoare către țara descălicătorilor Bogdan și Dragoș, unde bisericuțele de lemn și porțile înflorite scot pretutindeni la iveală plăsmuirile neîntrecute ale maestrilor români.

Perspectivile de dezvoltare ale turismului transilvănean se pot întrevedea de pe acum. Căci grefarea pe marea arteră de comunicație care o formează șoseaua internațională a atâtor drumuri care se înfundă în văi sau în coclauri de munte, legătura cu noile rețele de cale ferată și asocierea lor în circuite, vor deschide pentru toate felurile de turism regiuni încă neexplorate, unde generațiile viitoare vor putea aprecia pe lângă variatele însușiri ale cadrului natural, originalitatea manifestărilor etnice și valoarea estetică a celei mai autentice vieți patriarhale.

„PATRIA nu e un cuvânt gol, înfrumusețat prin străduințele imaginației. Ea este o ființă, pentru care au fost aduse sacrificii nemăsurate, de care ne simțim legați tot mai mult fiecare zi, pe măsura grijilor ce ni le pricinuește, o ființă care a fost creată prin eforturi mari, care a crescut în mijlocul primejdțiilor, și pe care o iubești și pentru jertfele ce ți le cere și pentru nădejdiile, pe care ți le dă. Toate loviturile pe care le primește Patria, fac să ardă și mai înaltă flacăra entuzismului pentru ea.”

(Roland. Scrisoare către Ludovic XVI.)

CUTREMURELE DE PĂMÂNT ȘI ANIMALELE

de: Prof. Univ. Dr. VICTOR STANCIU

Noi, oamenii, încă nu putem prevesti cutremurele, animalele le simt și în o formă oarecare dau de știre și oamenilor că pământul de sub ei se revoltă.

Un cetățean necăjit al Bucureștilor greu încercat, a făcut propunerea ca în loc să mai țină Statul seismologi — probabil se gândea omul la niște „titanosa-uri” bine plătiți — mai bine ar fi să țină un grajd de vite, de câini sau alte lighioane, cari pot prevedea cel puțin cu câteva minute mai înainte cutremurele pământului. Dacă Statul ar accepta propunerea bucureșteanului și ar da pentru întreținerea animalelor „seismoloage” tot atât cât dă astăzi pentru știința seismologică, s'ar desființa instituția propusă: grajdul seismologic, în curs de câteva zile.

Cine să dea la noi bani pentru științe, atât de puțin utile, care-ți spun dela început: „astăzi încă nu putem prevedea mișcările seismice, dar trebuie să le studiem și poate ... cu vremea ... vom fi și noi în stare să prevestim dezastrul”. Cum Românul, cu mintea sănătoasă, nu-și cumpără medicamente decât când e bolnav, va face la fel și în cazul cutremurelor mari, cari se abat destul de rar în țara noastră și se va gândi la seismografe și la seismologi abia atunci, când îl vor mai desgropa odată de sub mormanele clădirilor năruite.

Și acum la rândul nostru, venim și noi cu o propunere similară. Dacă statul nu ține un grajd seismografic, țineți voi cetățenii împozați, câte un animal sensibil la cutremure, îngrijiți-l și-l observați cu grijă și chiar dacă drăgălașa dihanie nu va avea prilejul să mai fie în casa voastră o Casandra a sguduirilor terestre, va amplifica viclea voastră și vă va descreeți adeseori frunțile; și veți reduce din distanța ce o puneți voi între fapăturile aceluiaș Creator, veți reduce din îngâmfarea voastră și veți asculta și urma smeriți îndemnurile firești și nefalsificate ale vieții, care curge în jurul vostru.

Animalele simt cutremurele și cetitorii revistei noastre ar face bine să ne comunice observațiile lor, referitoare la comportarea animalelor în timpul cutremurelor din urmă.

Un doctor din capitală îmi spunea că nu și-ar da cățelușa, care în timp ce-mi povestea doctorul clipea din ochi la picioarele lui, pentru nimic în lume, fiind convins că dacă s'ar repeta cutremurul, el va fi din nou avertizat de apropierea dezastrului. În noaptea marelui cutremur din 10. Noemvrie a. e. la orele 3.15, cățelușa a început să fie neliniștită, să urle, să sgârie ușile, să sară în pat și să se repeadă din nou la uși, încât stăpânul ei a fost nevoit să-i deschidă ușile. A sărit pe scări, dar s'a întors la doctorul care îi urmărea bănuitor mișcările. Deodată a început să urle, și a dispărut în stradă. Intrigat de această ținută de sminteală a miciei dihanii, doctorul L. și-a luat haina pe el și a eșit să-și caute evadată. La câteva minute după ce a eșit în stradă, s'a produs cutremurul și a auzit sinistre sgomote subterane. Fugara nocturnă s'a întors acasă pocăită, abia la ora 6.30 dimineata și tremura din tot corpul. S'a gudurat puțin la picioarele stăpânului și a eșit din nou în grădinița din jurul casei. Pentru păcatele ei,

și mai ales ale altora din vecini, a postit toată ziua până 'n seară, nu a mâncat și nu a beut nimic.

Cred că au fost observate sute de alte cazuri de acelaș fel. Ne întrebăm, cum de animalele simt și-și dau seama de cutremure înainte de sosirea undelor seismice în locul în care se află ele? În cazul de mai sus, o cățelușă a simțit apropierea cutremurului cu o jumătate de oră înainte de a-l fi înregistrat cele mai sensibile pendule seismografice, cu jumătate oră înainte de a fi sosit șocul cutremurului la București. *Cu siguranță putem spune că, în afară de undele seismice, care sunt undulațiuni ale scoarței pământului, pe cari le apercepem și noi, undulațiuni cari se propagă cu anumită intensitate diminuendă, corespunzător cu mărirea șocului inițial și elasticitatea rocilor prin care trece, trebuie să mai fie și alte manifestațiuni ale cutremurelor, pe cari noi nu le simțim, cari se propagă cu o viteză mai mare și pe cari unele animale le pot înregistra.*

Coroana fapăturilor nu simte undele electrice și multe alte manifestațiuni ale naturii, pe cari celelalte fapături le prind cu cea mai mare ușurință. Nu ați încercat nici odată să vă explicați faptul că un stol de paseri, fără nici un signal aparent de alarmă, se ri-

În pragul porții — Strâmțura-Maramureș

Foto Fr. Nistor

dică toate deodată și-și iau sborul? Pare că le-ar fi dat cineva o comandă. Execută toate deodată mișcarea, ca niște soldați bine instruiți. Vânătorii știu că animalele cari trăesc în cârduri, sau în stoluri, au semnele lor de înțelegere, pe cari oamenii nu le înțeleg nici nu le apersep. La signalele lor secrete, dispare tot cârdul deodată.

Dacă noi oamenii nu apersepem decât vibrațiunile cu frecvența între 16—4000 pe secundă, vibrațiunile cari ne dau *sunetele sonore*, percepute de urechea noastră, — unele animale au posibilitatea să dea și să prindă și unde de *sunete ultrasonore*, cu o frecvență mai mare de 4000 vibrațiuni pe secundă. În cazuri de pericole, unele animale scot sunete ultrasonore, imperceptibile urechilor noastre, ușor înțelese de ele și cârdul, avertizat de sunetele ultrasonore ale căpeteniei, sau ale gardiștilor cetei, dispare deodată spre marea noastră uimire.

Dacă noi nu putem prinde sunetele ultrasonore, le pot prinde aparatele, ce și le-a construit omul de știință. Micile cristale de cremene (cvart) prind cu ușurință vibrațiunile cele mai variate. Cvarțurile, nesimțitoare după părerile oamenilor, sunt foarte sensibile la presiuni și la unde electrice. E de ajuns să strângi un cvart în clește și deindată el se încarcă cu electricitate, așa numită *piezoelectricitate* (electricitate produsă prin presiune). Când eliberăm cvarțul din fălcile cleștelor, se încarcă cu electricitate de sens contrar, ca în urmă să-și recapete echilibrul, devenind din nou neutru din punct de vedere electric. Dacă ducem un curent electric în jurul unui grăunte de cvart, acesta își mărește și micșorează volumul după frecvența curentului electric. E de ajuns să fie frecvența curentului de 4200, ca cvarțul să dea sunete ultrasonore. Și iarăși sunetele ultrasonore, produc în cvarțuri și în alte minerale, tensiuni electrice de frecvențe corespunzătoare sunetelor ultrasonore. Cum aparatele noastre electrice ne indică frecvența curentului produs prin modificările de volum ale cristalelor de cvart, avem posibilitatea să constatăm și noi producerea acestor unde ultrasonore. S'a constatat că unele paseri, produc variate sunete ultrasonore. Minunea dispariției deodată a întregului stol de paseri, fără un signal aparent, poate fi astfel delegată. Noi nu înțelegem signalele lor, urechea noastră nefiind aranjată decât pentru sunetele gurdunelor noastre.

Sunetele ultrasonore sunt realități pe cari omul a încercat să le pună în serviciul său. Aceste sunete se propagă cu o viteză mai mare decât sunetele sonore, se reflectează ca și cele sonore și pot fi prinse de aparatele înregistratoare. Oricât de mari ar fi sgomotele furtunilor, ori cât de asurzitoare ar fi sunetele mașinilor turbinelor, elicelor unui vapor, sunetele ultrasonore nu sunt influențate de aceste sgomote, ele vin și pleacă dela vaporul care le emite, se reflectează de fundul mării sau de țărături și prinse de aparatele înregistratoare indică navigatorului adâncimea nesfârșitului de ape, colțurile de stâncă sau bariere și bancurile de nisip, cari pot periclita în orice moment coaja de nucă plutitoare; tot aceste unde ultrasonore, pot conduce prin ceață vapoarele spre limanul porturilor protectoare.

Și acum să ne întoarcem iarăși la cutremurele de pământ.

Cvarțul și substanțele cremenoase formează 50 la sută din scoarța pământului. Straturi întregi de nisipuri sunt compuse numai din mici boabe de cvart. Fiecare bobită este câte unul sau mai multe cristale de cvart, pe cari presiunile undelor seismice le încarcă cu electricitate. Isbiturile scoarței cutremurate le încheșează mai puternic decât cleștele omului. Scoarța pământului în timpul cutremurului, are o anumită tensiune electrică, provocată de piezoelectricitatea boabelor de cvart, isbite și presate de undele cutremurului. Undele seismice, vor produce în cristalele de cvart unde electrice, cari se propagă în spațiu cu viteză electricității, în timp ce undele seismice se propagă destul de încet. Animalele simt aceste unde electrice. Tensiunea electrică neobiceșuită din scoarța pământului le neliniștește și ele încearcă să caute scăpare, fugind de cutremurul care se apropie. Căinii urlă, caii sar pe pereții grajdurilor, boi încearcă să spargă ușile staulelor, paserile fug speriate și tipă a pericol, numai omul trișează la cărți și bea liniștit cafele, până când se prăbușește tavanul camerei în care stă.

Tensiunea electrică din scoarța pământului influențează și înălțimile cerești, de unde coboară spre pământ perdele de electroni, dând luminiscente (fenomene luminoase) asemenea celor observate și cunoscute în regiunile polare, sub numirea de „aureolă boreală” sau „lumină polară”. Țăranii din Munții Apuseni, au observat în seara zilei de 26 Decembrie 1939 „cum s'au deschis cerurile” și „haina luminoasă a lui Dumnezeu a atins pământul”. Era o aureolă boreală observată și în regiunile Vienei. Cutremurul dela București, a fost deasemeni însoțit de fenomene luminoase, văzute dela mari distanțe. Tensiunea electrică a scoarței cutremurate a coborât pe pământ electronii hlamidei cerești. Ar fi bine dacă s'ar comunica revistei noastre, ce a observat lumea cu prilejul cutremurului, indicând numele acelor cari au văzut fenomenele luminoase, observațiile lor, descriind dacă lumina a apărut înainte de cutremur, cât timp a mai rămas după cutremur, și eventual forma și direcția în care s'a îndepărtat lumina cutremurului.

Nu avem încă posibilitatea să prevestim apropierea cutremurelor. Dar dacă o simt animalele, bietele dobitoace cari nu-și bat capul cu filosofia lui Kant, să sperăm că secretele emisiunii electrice ale firicelelor de pământ cutremurate, vor fi prinse în curând și înregistrate și de oameni. Vor fi demascați din nou titanii din mijlocul pământului, cari — după credințele antichității — în făuriștea lor pregăteau fulgerele, înfricoșatele arme ale stăpânului Jupiter și cari atunci, când tatăl zeilor scutura nemulțumit în Olimpul lui coamele pletelor sale, izbeau cu ciocanele și baroasele lor scoarța subrezită a pământului și produceau cutremurele. Vor fi demascați titanii, căci fulgerele lor le cunoaștem de mult, le-am îmblânzit, le-am prins să ne lumineze casele și să ne poarte mașinile, iar cutremurele lor și intențiunile lor rebele, și dacă nu le vom putea împiedeca, le vom putea semnala înainte și ne vom feri de urmările lor.

Să avem încredere! Nu va mai trece mult și vor ști și oamenii ceea ce știu de mult câțeli și găini.

RĂTĂCIT

de: Col. C. ROSETTI-BĂLĂNESCU

(Desene de N. MANTU)

Plecaser spre nesfârșitul de zăpadă cu bucuria unei evadări, ca descătușat de sine și din fumuri acre. A trecut de sărăcia urită și pătată a ultimelor case și îngrădiri de târg — și grăbea spre stepa albă, curată, imensă. Când a coborât dincolo de sprânceana dealului și n'a mai văzut nici case, nici urme de așezări, și-a domolit pasul. De-acum era slobod, singur, cu acel simțământ de ușurare, încercat când, după multă vreme, te regăsești în fine la tine sau între ai tăi. Era de-acum într-ale sale: singurătatea albă, cer nesfârșit, slove scrise mărunț pe zăpadă, spinii încărcăți de omăt greu dintr-o parte, zarea pustie, troienele lungi... Pușca, iepurele după care ieșise, simple pretexte. Tăria aceasta rece, deșertul alb, descătușarea din robotul zilei — acestea atârnavă deocamdată în cumpăna bucuriei. Umbla fără grabă, ca într-un

domeniu personal în care ar fi ajuns, în sfârșit, după lungă dorință înfrânată. — „Să ne decrasăm plămâni.” Vorbea singur zâmbind și trăgea adânc aerul viu și tare, ca o datorie și un rit. N'avea țintă anume. Mergea spre Răsărit — pentru că încolo se întindea nesfârșirea pustiului. Drum: nu-i nevoie de drum. Peste zăpadă drept, ori unde. Ocolește doar ici și colo ciocăniști cu frânturi ascuțite, negre și aspre împungând din omătul vălurit — grele la umbletul acesta de plimbare. Ochiul înregistrează din veche obișnuință semnele sălbătăciunilor. Se oprește din când în când cu mulțumirea recunoașterilor — o joacă de iepuri ici, șnurul vulpii trecând drept troianul colo, scrisul mărunț al dihorului. Dacă ar fi cald și soare știe că ar putea apropia la bătaia puștii, vulpoiul dormind încolăcit pe zăpadă, la loc ferit și sorit, — așa cum a făcut-o de atâtea ori cu Pintilie, semi-braconierul din Caracurt; cu toate că la început nu crezuse cu puțință această apropiere la picior și nici nu crezuse în jurămintele lui Pintilie. Dar nu e soare. E cer sur. E și prea târziu de-acum, dacă ar fi soare, umbrele s'ar întinde lungi, cu îngrămădiri viorii la subțioara troienelor. Acum e un alb egal, balțat doar, ici și colo, de ciorlanii rotunzi și sărmoși împotmoliti de zăpadă. Acum, ciorlanii sunt prizonieri. Își aduce aminte de rostogolul lor de toamnă peste pământul negru, împinși de vânt peste întinsul stepei venind din zare, cu opriri, cu plecări și sări-

turi ca de ființă vie, dând câteodată vânătorului o tresărire, în așteptarea goanei. — „Trebuie să fie ciulinii din Bărăganul lui Panait Istrati”, îi sboară gândul în altă lume. — „*Echinops sphaerocephalus*” rezumă apoi el, științific, aceste neașteptate împerechieri de gânduri — brusc rupte de sbughirea unui iepure, săltat dintre ciorlani. — „Iepuroi?” se întreabă el cu zâmbet, privind la salturile vioaie ale sălbătăciunei, netupilată, cu urechile drepte, semet. Zâmbeste, pentru că el pretinde să recunoască, destul de des ca să tragă o încredințare iepuroiului de iepuroaică, din felul cum sar dela picior; dar își amintește de prietenul lui din cellalt cap de țară, care se indignează pentru astfel de pretenții năroade; și zâmbeste prietenului depărtat. — „Un iepure tot am să fac”, își zice. Se oprește — și cumpănit, își lunecă

pușca din curea, scotocește în buzunarele surtucului — din dreptul 3½, din stângul 4mm. — lasă să cadă cartușele în țevi, închide pușca cu grijă: gata. Acum ochiul privește mai ascuțit. Gândul hoinărește mai puțin. Pășește mai sprinten, dar cu băgare de seamă, ocolește, dus de-o judecată repede cu isvor în rotirea ochilor. — „Dacă aș fi iepure ași sta aci“, judecă el din când în când — și dă roată pe-acolo. Au sărit doi, dar departe. Se duc spre zare fără prea mare grăbire; unul s'a ridicat în două labe pe creastă de troian și cercetează, siluetă neagră, încornorată, neversosimil demare în albul nemărginit. — „Par'că ar fi drac“, cugetă omul cu voie bună. Dar iepurele s'a lăsat ușor în patru labe și pornește, încet și ghebos, în treburile lui iepurești; nu mai are nici o asemănare de drac... Un șoricel, cât o gănganie, necrezut de mic și pierdut în imensitatea albă, s'a ivit mărunț și grăbit, o clipă, între două tufe de spini. — „Săracul...“ Dar, brusc, în coada ochiului a trecut ca o părere neagră. Mișcările s'au îngemănat iuți, reflexe — trupul s'a răsucit, pușca a svâcnit în umăr și focul, aruncat în clipă, a plesnit sec ca un vreas-

uscăt, fără ecou în nesfârșirea aceea albă. Fulgerat, iepurele stă întins pe-o coastă, semn negru pierdut între nămeți. L-a ridicat, l-a grițit și l-a luat la tolă în spinare. A mai rămas în urmă o pată mică roșie, ca o neașteptată floare răsărită din zăpadă. — „In definitiv, de ce l-oi fi împușcat?“ se întreabă omul pășind îngreunat de povara din spate, peste pustia albă. Deodată se oprește interesat. — „A-ha!“ Tăind, sfoară, întinderea de nea în piez, urmă puternică de lup. Urmă de stăpân, de domn, contrastând izbitor cu slova mărunță a stepei. Se cunoaște: a trecut pe-aci „cineva“. Și numai decât deșertul alb ia altă înfățișare, par'că mai gravă, mai solemnă, mai tainică... Vânătorul stă și-o cercetează cu gândurile duse. Știe că orice gând de urmărire e zadarnic. Urma nu mai e chiar proaspătă și o vede pierzându-se departe — cine știe peste câte hotare încă. S'a bucurat totuși de întâlnirea aceasta. Nu sunt prea deși lupii prin locurile acelea, cu iviri mai de seamă doar în ierni deosebit de grele, — ca asta de-acum. — „Tot n'a mințit mincinosul de Pintilie“ surâde omul în sine, dând să treacă mai departe. Dar pârtia lupului s'a făcut deodată hotar. Un sfichiu de vânt înghețat s'a pornit neașteptat și a lovit brusc, venind din necuprinsurile de dincolo. Un vânt în piez, tăios ca un ascuțit de brici. Uscat la început, cu spulberări subțiri și lungi smulse zăpezii de jos, și-apoi, curând, renezind fulgi mărunți și înghețați, din însăși puterile văzduhului nemărginit. Se

pornea Crivățul cu viscol — peste pustiu. — „Hm“ a zis omul, „proastă treabă“. Hoinărise fără țință și fără drum, cale destul de lungă și ocolită. Și-a rotit ochii să se recunoască în locuri. Apoi și-a ridicat gulerul blăniței, și-a pus pușca bandulieră și cu mâinile în buzunare, a întors spatele vântului. O lua înapoi.

Dar de dincolo de hotarul lupului și din hăurile pustiuului, Crivățul se năpustea acum cu viscol năprasnic. Zăpada venea masiv, aruncată aproape orizontal, de o putere înfricoșată și oarbă. Omul nu mai era decât o umbră zăbrelită, gheboșată, pierdută în mijloc de pustiu și furtună, neînsemnată și neputincioasă gănganie neagră. Omul și-a tras mai tare căciula pe urechi. Mergea nițel în piez, cu capul plecat într-o parte, ferindu-și obrazul de mușcătura vântului. Grăbea. Dar grăbea și seara. Și de la o vreme n'a mai știut: nu mai vedea de seara ce se lăsase, nu mai vedea de desimea zăpezii în văzduh? Mergea într-o noapte albă, opacă, consistentă. Nu se mai vedeau urme acum. Nu mai era nimic. Numai viscolul în jur. Unde mergea? Unde era? Nu știa. Grăbea, atât, cu capul în jos, ferindu-și fața. Simțea cum i s'a întrenit în dreapta și guler și căciula și gât, ca într-o coajă de ghiată. Nu mai mișca gâtul din strâmbătura ceea de fereală. Și și-a dat apoi seama că nu mai umblă pe zăpada veche. Incepea să lupte, să înnoate în troiene noi: croia pârție. Căsnea acum. Greu. Din ce în ce mai greu... — „Să nu răsufliu pe gură“ i s'a înfipt în cuget, când a simțit că, de-acum, obosește. Și s'a înviersunat înainte. În jur era numai moartea albă...

... De când umbla și unde umbla? Nu mai știa. Înainta mecanic, susținut de voința încordată să-și miște picioarele. Picioare din ce în ce mai grele. I se lăsa, vicleană, o amorteață în tot trupul. Iși dădea seama. — „Să nu mă opresc, să nu mă opresc, să nu mă opresc“ își scanda gândul și voința în tactul sângelui svâcnind în inimă. A mers o vreme cu impunerea aceasta, ca o obsesie care-l umplea întreg, fără alt gând. Mergea în neștire, fără să-și mai simtă trupul. Căsnea în nămeți ca un automat. A poticnit întâia oară. I s'a îndoit genunchiul fără vrere, ca lovit la încheietură, și a îngenunchiat. S'a ridicat iute, ca biciuit de-un fior. — „Nu“. Mergea acum iar, inima bătându-i aceasta poruncă nouă a gândului: „nu, nu, nu“. Nu trebuia să mai cadă. Mișcările brusce din cădere îi adusesese tot viscolul în față și-l lovise, îl tăiașe năprasnic. Înțelesese într-o clipă ce ar însemna căderea. Și își dăduse seama că era, pe dinafară, numai o scoarță înghețată și tare. Și și-a mai dat seama, rășbit de trudă, că duce încă povara iepurelui în spate. A vrut să-l lepede cu scârbă — și n'a mai fost în stare. Totul era un singur sloi gros, curele, câtarămi, haină — și mâini amortite, fără puteri. N'a putut. Și gheboșit sub mușcătura și în-

punsătura neînduplecată a viforniței a plecat mai departe, osândit să-și poarte apăsarea prăzii...

Era întuneric de-acum. Vijelia se arunca desmetică în besnă, nevăzută, fantastică, numai șuer și ghiare de ghiată, ca un duh al răului. Nu se mai vedea nimic în cele două nopți împletite, cea albă și cea neagră. Nici omul nu se mai vedea, înghițit de două ori în haos și neștiut. — „Unde sunt?“ Răspundea doar Crivățul, hain și înviersunat. — „Merg spre Apus“ i se mai învărtea în cap, ca un fum de conștiință. Iși dădea seama după drugul de fier înghețat al crivățului care-l isbea în piez din dreapta, de la Nord-Est. S'a silit să-și adune, cu încordare, mințile. Trecuse de vale? Dacă mergea spre Apus, valea trebuia s'o taie undeva. Unde? nu-și mai dădea seama. În mersul acesta de trudă, orbecăit, împletit, ce putea ști? Fiecare pas era chin, ca în visele rele când nu poți sfârși nimic. Fiece pas, rășbit din troiene, târșăit prin nămeți, poticnit în spini, era luptă mereu începută — și era început de sfârșit mereu amânat. Era în șes? era în vale? era în deal? Cine putea ști? ... Nu mai știa nimic, pierdut, rătăcit, sfârșit. Și totuși se târa încă. — „Trebuie să ajung“ și se încorda. Să ajungă unde? și până când? Dacă trecea alături de sat? Până unde va merge?... Stepa se întindea nesfârșită...

Și-a îndreptat capul din strâmbătura întepenită a gâtului: nici o lumină? nimic? Nimic. Să fi fost, nu s'ar fi putut nici ghici în îmbăceala ce săgeta necurmat, nevăzută, compactă, albă în besna nopții. Fața îi era de lemn, n'o mai simțea. Nici mâinile, nici picioarele amortite. Îl usturau numai ochii cu gene de ghiată, ce se lipeau în clipită și le deslănea cu o sfortare din pleoape. Mergea ca într'un vis, ținut doar de-un fir în conștiința voinții. Dar oboseala îi rășbea toate vinele vieții, încet, fără grabă, par'că așteptând prăbușirea. — „Ca o jivină gonită de lupi“ i s'a

netezit deodată, foarte clar în minte. „Ca o jivină gonită de lupi.“ Vedea foarte lămurit imagina, sfârșeala ultimelor puteri, cea din urmă răsvărire de viață, și tragedia finală. Dar nu-l interesa pe el. Drama se desfășura pe alt plan, în afară. I se părea acum că judecă foarte calm și limpede. Umblă în zăpadă. Ei și? Umblă în zăpadă. Are să ajungă acasă și are să bea ceai fierbinte. Nimic deosebit. Umblă prin zăpadă. N'a mai umblat el prin omături? E-he! Nu e nici frig . . . Da, e ceva vânt. Umblă prin zăpadă. — „Cu rom“ i s'a impus deodată în creeri. Ce e cu rom? Acum umblă prin zăpadă. „Cu rom“ revenea morișca cu încăpățănare. A da! ceaiul. Bine. Da, bineînțeles, cu rom. . . Apoi a tresărit deodată. . . Auzise? — Auuuuuuu-u, a răspuns din hăul de noapte și vifornită. I s'a părut? „Ca o jivină gonită de lupi“ i-a fumezat din nou vedenia. Ca un fior acum. — Auuuuuuu-uuu, i-a intrat din nou în urechi tânguirea sinistră, prelungă. . . Nu, de pușcă nu poate fi vorba. E prea obosit, e amortit tot, n'are puteri. Hă, hă, pușca e de mult un sloi gros fără formă, lipit de spinare, de curea, de haină, un tot cu tolba, cu tot trupul. „Ca o jivină gonită de lupi“ . . . Da, altfel venea întâmplarea aceea. Fără pușcă. „Nici nu se vede nimic“; par'că trebuia să-și argumenteze și justifice renunțarea. . . Un tăiuș ascuțit peste ochi l-a tăiat ca un biciu de sârmă. S'a trezit ca dintr'un vis și și-a dat seama, cu fior de spaimă, că se oprișe din mers, îngenușiat, cu fața plecată spre vânt. Cu disperare și-a adunat puterile și s'a ridicat, greu. Înțepenit, pornea iar în noapte, ca un gheb de zăpadă. Nu-și mai amintea nimic. Aiurise? adormise? Nu știa. Mergea iar, biet ghem împins de vânt, șovăind, nevăzut, neștiut, pierdut — așa cum se vor fi mișcând neștiuți în noaptea largă ciorlanii rotunzi ai stepei — până-i prinde și-i împotmolește noianul. Se căsnește acum din toate puterile rămase să se ție treaz, să umble treaz, conștient de sine. Se luptă, cum luptă împotriva somnului care cotropește. Nu vrea să-și mai abată gândul în lături — de loc. Numai să meargă treaz, să știe că umblă, să-și dea seama. Gonește până și gândul ce încolțește mereu: unde sunt? — „Nu; lasă; nu știu; să umblu.“ Par'că se roagă de el însuși. Și se afundă în întuneric, mai departe. . .

Ca o tărie veșnică, prelung, neistovit, crunt repezit peste tot pământul, trece viforul, cu greu de zăpezi năvălitate din noapte. Trece peste stepă domnia înfricoșată a morții albe. Și în stăpânirea aceasta de groază și fără margini, o gânganie mărunță se mai mișcă încă, vie: omul care merge spre Apus. Se târăște mai mult. E în el, acum, un ciudat amestec de înverșunare și de sfârșeală, de voință și de resemnare. Merge mai mult cu puterile sufletului decât cu ale trupului. Mișcă mai mult decât merge. Mișcă — spre Apus. Ce însemnează spre Apus? unde? A gonit gândul. Cât va putea: atât. Ii e numai teamă să nu se oprească, să nu viseze, să nu adoarmă, să nu cadă. Iși ține conștiința strânsă ca în pumni; ca un ghem; să știe că umblă. — „Umblu; acum umblu“. Inseamnă că e treaz, că e viu. Numai să nu viseze. . . Și deodată îi sare inima. . . Nu visează oare că umblă? Nu, nu; umblă. Dar atunci muzica aceasta? Căci a auzit lămurit sunet de vioară. Se oțelește din toate puterile ființei. — „Nu vreau, nu vreau, nu vreau să visez“. . . Dar sunetul prelung de coardă îi intră din nou în urechi. E ca un gemăt și ca o stridentă totodată, în-

văluită de-un sunet mai grav. În tăria crivățului încearcă omul să întoarcă capul; dar e biciuit atât de cumplit că se clatină, amețit. Nu poate. Peste tot în lături e isbitură de rangă de fier. Numai așa, cu fața la adăpost, poate auzi. Aude sau i se pare? Lung, cu undulări de vaet, vine o muzică din cer. . . Da, vine din cer, nu visează. . . Și atunci, deodată, în noapte, l-a oprit de umăr o tărie pe loc. . . Se rezema acum omul de stâlpul de telegraf ca de-un prieten regăsit, un prieten ce vibra întreg și-l certa cu ciudată mârâială. Iar sus, firele, gigantică vioară sub asprul arcuș al crivățului, plângeau o stranie melopee a stepei. Omul n'a rămas mult acolo, în reazămul prietenească al stâlpului. Atât cât să-și adune gândurile. Unde putea să fi nimerit ca să ajungă în linia stâlpilor? Și care: cea dela Nord de târg? Nu, cu neputință. Deși mergea de o veșnicie, n'ar fi putut niciodată ajunge viu acolo, după atât ocol. Atunci cea dela Sud? Poate. Dar atunci n'a mers spre Apus? Poate că n'a mers, în neștierea lui. Va fi întors, de tot, spatele crivățului și va fi umblat multă vreme spre Sud-Vest. Se poate. Și unde va fi ieșit atunci? Departe? Nu știe. Oricum: va ține tovărășie stâlpilor. Se va ține de ei — să nu cadă — când va fi venit timpul. . . Nu-i vede. Aude doar, deasupra, cântecul lung al coardelor, tare. S'a urnit, sdreanță înviorată. Și a plecat cu cântecul deasupra, călăuză, și cu bucuria fiecărui stâlp de care se lovea. Ce drum lung între doi pari! Și ce mizerabil de încet se mai poate târi. . . Dar nu mai e singur; e cântecul și sunt stâlpii prieteni, cari străjuiesc peste câmp. Peste câmp sau la drum? Nu-și dă seama. Ba da, iată, cântecul o ia la dreapta. . . Primește viforul din lături, cuțit. Se gheboșează omul mai tare, înghesue capul în lături. Dar toată ființa îi e atârnată de plânsul firelor de sus. Luptă cu des-nădejde. — „Ajung, acum ajung“ se îmbărbătează în gând. Nu și-a dat seama, dintâiu, când a hârșăit primul gard al târgului și a intrat în troienele soselei. Apoi a înțeles, din potolirile de vânt din loc în loc și năpustirile crâncene din alte locuri: trecea pe lângă ogrăzi nevăzute. Știa acum. Și dacă fața de lemn i-ar mai fi putut surăde, ar fi zâmbit în noapte. Se târa, cu puterile din urmă — spre casă. Ajunsese. . . Mogâldeată alba, carapace de ghiață, ciudată alcătuire colțuroasă de sloiuri, cari fusese odată pușcă, tolba, căciulă, guler. . . Și osânda iepurelui în spate. . .

— „Cu rom“, a vrut să mai suradă omul la un gând ce-i revenea ciudat, ca dintr'o adâncime turbure, de prăpastie. . .

În țara Moldovei „alice de lup“ se numesc cele de 5.5 mm. După modesta mea părere aceste însă nu mai sunt alice, ci poșuri în toată regula.

Încărcătura normală a calibrelor 12, 16, 20 este de 35 resp. 30, 24 grame, și în aceste încărcături intră în medie 38 resp. 32, sau 26 fire de alice, alias poșuri amintite. Vânătorul face bine dacă încearcă arma respectivă începând dela distanța de 10 m. până la o distanță la care arma e încă în stare să grupeze poșurile astfel, încât într'o figură de lup să intre — în părțile vitale — celpuțin 4—5 alice-poșuri. Nu e vorba de „lovitură mortală“. Doar o singură alică în intestine e mortală. Ci de o lovitură, care să oprească net lupul, nu să o ducă încă zile și să cadă cine știe unde. Deci arma trebuie să ducă din alicele-poșuri amintite cel puțin 4—5 în torace, în regiunea omoplatului. Încercarea armei la diferite distanțe cu aceste alice „de lup“ e deci necesară.

R. S. S.

ULTIMUL MEU CERB DIN CARAȘ

Când, în toamna anului 1940, îmi veneau rapoartele referitoare la începutul, apoi la diferitele faze ale boncăluitului de cerbi din proprietățile „Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița”, nu-mi trecea prin gând, că acest an va fi pentru mine cel din urmă, când voi vâna cerbul în Județul Caraș, unde timp de zece ani am funcționat ca Inspector de vânatoare. Dar ca frunza pe apă e soarta omului.

Un ordin al Direcțiunei acestei societăți mă trece la pensiune, și astfel părăsesc scumpul meu județ, renunțând firește și la onorifica funcțiune de inspector al vânătorei....

Boncăluitul a început în acest an mai de timpuriu, cam prin 8 Septemvrie. Parcă s'au grăbit să mă cheme din vreme, să nu plec fără a urca încăodată în lăcașurile cerbilor mei. A „cerbilor mei”, fiindcă atâția ani îndelungați i-am desmierdat privindu-i, am ferit dela ei pe cât puteam primejdiile, le-am ușurat traiul. Fiindcă de atâteaori am coborât arma dela ochi, cu bucurie, — doar cu o fulgerare de gând la constatarea pe care o va face seara fiul meu: „Mamă! Tata vine acasă din nou fără vânat!”

În acest an dela început am simțit un indemn: să nu treacă fără a anina trofeu nou pe peretele casei mele. Mi se porunceă o hotărîre: să împușc cel dintău cerb, care îmi va ieși în cale, fără să mai caut mărimea și frumusețea trofeului. Cu acest păcătos gând stăpânitor, am urcat la munte, unde mă aștepta pădurarul Giurgea, veche și iscusită călăuză vânătorească.

— Anul acesta e al nostru unul voinic, Domnule Inspector — mă bucură Giurgea cum ne-am întâlnit. Mugesc ca nicicând înainte, — se întrece unul pe celălalt!

Și într'adevăr, cerbii mugeau de minune. Unul lua glasul dela altul, se frământau, se amenințau, emulau în cântec de dragoste și de luptă.

Plecăm după masă de timpuriu. Soarele-i încă sus, și cerbii au început concertul. Ne tragem încetșor, cu multă băgare de seamă spre un glas, care ni se părea mai puternic. Acolo știam un observator — minunat loc de pândă... Deodată observ ceva abia mișcând prin ierbăria mare, la o distanță de vre-o două sute de pași de noi. Țintesc în binoclu locul, și recunosc: E „Poliția”. O ciută culcată, care a observat ceva neobișnuit. Îi văd numai capul cu urechile lungi ridicate sus. Ne privește atentă, prelungit. Apoi se scoală în picioare, și continuă să ne privească, cu gâtul înălțat, cu nasul în vânt. Dar vântul nu o ajută: sufla dinspre ea către noi. Rămân culcat în iarbă, fără să mișc vârful degetului. Obișnuita încercare de perseverență și răbdare între ciută și vânător. Care răz-bim mai îndelungat să stăm atenți, nemișcați, încordați asupra celui-lalt? De data asta înving eu. Dela o vreme ciuta începe să se liniștească, coboară botul în iarbă, rupe o gură, ca să își arunce capul din nou sus, și să privească cu încordare în direcția mea. Nu m'a prins mișcând, — se liniștește deabinelea, începe să pască hodinită. — Ne tragem binișor îndărăt, ca să ocolim „poliția” să ajungem pe altă parte la locul de pândă spre care nizuim.

La cantonul Mărghițaș, pe lângă care trecem, sosiseră zilnic oaspeți, doritori să audă cerbii mugind. Iată prietenul Aurică Doga, nevânător, dar iubitor al na-

turii și al făpturilor sălbatece, — iată pe prietenul și camaradul iubit Poboran, cu familia lui întreagă, ieșiți să audă boncăluit de cerbi. Am o tresărire de voință să-i dau acestuia arma, să împuște el cerbul „meu”, — rămânându-mi mie cel dela anul —, când răsbește un muget deosebit de puternic. „Auuuuu!” Tresar. Uit prieteni, uit totul, strâng arma, aștept. Oare prietenul Giurgea de lângă mine nu aude cum îmi svâcnește inima?

Mugetul se apropie, adăugând patimei și nerăbdării nou foc. Când mi se pare că s'ar îndepărta scot scoica și arunc chemare la luptă. Deodată îmi răspunde. Cele șapte ciute care ieșiseră la lărgime înaltă capetele, ascultă când spre cerb, când spre „rival”. Parcă le aud, cum își spun: „Azi vom vedea o luptă voinicească!” Stăpânul frământă pământul, trosnește în copite crăcile uscate, izbește nerăbdător cu coarnele.

— Iată-l! șoptește Giurgea.

În marginea pădurii apărui imaginea împărătească a cerbului. Stătea neclintit, cu capul ridicat, cerceta poiana să descopere rivalul îndrăzneț. „Rivalul” amuțise și se făcu stană de piatră nemișcată.

Trec clipe, trec minute. Mă încânt până în adâncul sufletului de priveliștea mândră. Îi observ prin binoclu atitudinea maiestoasă, cu toată distanța mare de peste treisute de pași.

Acum întoarce capul, își privește miresele, și în câteva salturi largi, puternice și frumoase, este între ele. E în câmp deschis.

Distanța mult prea mare decât să pot trage. Dar cum să-l apropiu? Unde găsesc eu cel mai mic adăpost din fața privirilor agere ale ciutelelor? Ar fi o încercare riscată, care ar duce fără îndoială la tulburarea acestui colț de raiu sălbatec. Întreb din ochi pe Giurgea, cerându-i sfat. Dă și el din umeri, neștiitor. Deodată sunt cuprins de un adevărat val de îndârjire. *Trebuie* să-l apropiu, *trebuie* să biruesc toate greutățile, imposibilul chiar. *Trebuie* să fie al meu acest splendid trofeu!

Cu băgare de seamă și totuși cu grabă mă ușurez de raniță, de scăunelul cu trei picioare, lapăd chiar binoclu, lapăd și haina groasă de pe mine. Și culcat în iarbă încep anevoioasa apropiere. Îmi vin în minte depărtatele zile, când — copil — imitam pe căpetenia de indiani, care se târește ca șarpele, ca să apropie dușmanul hain. Așa mă târam și eu acum, schioapă de pământ după schioapă, evitând să mă ridic cât de puțin, aducând cu grije arma strânsă în mână dreaptă. Printre firele de iarbă uscată caut din vreme în vreme imaginea cerbului. Îl suprim de câteva ori căutând rivalul, rămân nemișcat îndelungat, până patima îi sbiciuiește din nou simțurile, aleargă după ciutele ce se feresc încă.

Am făcut abia patruzeci metri. Răsuflarea e accelerată, grea, pe frunte broboada sudorii. Să nu fi făcut decât această mică distanță? O privire întâmplătoare îmi descopere pe prietenii mei, care asistă din balconul casei la această nebunească încercare. Îi văd nemișcați, cu binocurile la ochi.

Răsuflarea mi s'a liniștit. Pornesc din nou. Iarba se rarește într'un loc, și nu-mi mai dă nici săracăciosul scut de până acum. Mă lipesc pământului cât numai pot. Totuș, mă observă o ciută. Ridică urechile, întinde botul, trage aerul adânc, privește țintă. Sare apoi lângă cerb, voind să-l ducă. Cerbul nu se lasă impre-

sionat, rotește în jurul ciutelor, mugește, sapă cu copitele pământul. Privesc prin luneta armei. Distanța e încă mult prea mare decât să risc lovitura... încă zece, încă zece, încă douăzeci metrii... Dacă aș putea trece golistea mică, abia de cinci metrii la care am ajuns! Dincolo e iarbă înaltă, doar voi putea să mă ridic într'un genunchi, să trag... Dar cum să trec acești cinci metrii cu totul lipsiți de orice scut? O singură șansă am. O risc. Observ grupul cu atențiune, să prind clipa când nici cerbul și nici una dintre ciute nu-și va avea atențiunea întinsă spre mine. O clipă de colectivă nebăgare de seamă... O prind. Mă ridic în picioare, și plecat adânc spre pământ fac în salt repede distanța, și sunt din nou culcat, acum ferit de vâzul cerbăriei, prin perdeaua de iarbă înaltă.

Inima stă să-mi iasă din coșul pieptului, genunchii îmi tremură, moi. Imi tremură și mâna. Cum voi putea eu trimite cu siguranță glonțul între asemenea mizerabile împrejurări?

Cu un efort real mă ridic într'un genunchi. Prin luneta armei disting bine cerbul. Coarne de zece, pentru media regiunii noastre puternice. Bine arcuite, cu vârfurile poleite, frumos mărgelate. Siguranța e ridicată, încord acceleratorul, strâng arma la umăr, fixează luneta în spata cerbului...

Parcă simt atingerea unei mâini. Și oare e din lăuntru meu glasul care mă mustră? Imi arată frumusețea perfectă a cerbului din fața mea; într'o fulgerare de clipă îmi zugrăvește viața lui plină de primejdii, până să ajungă la perfecțiunea de azi; îmi prevestește alternativa unei eroice și mândre cariere de cerb stăpânitor al muntelui și a unui hoit, pe care se lasă musca, — a unui trofeu, pe care îl prinde colbul...

— Ce? — îmi zice — Tu ești *ocrotitor*? Tu predici de zece ani ocrotire și iar ocrotire, scrii la reviste, propovăduiești la toate mesele și întrunirile vânătoarești această poruncă a zilelor noastre, — și acum vei atinge cu degetul trăgaciul, și va cade coroana acelui minunat animal, despre care spui că îl iubești...

— Lasă-mă în pace! Mă împotrivesc eu cu dârzenie. Taci! încetează mustrarea! Numai o clipă tacă-ți glasul, o clipă, până pleacă glonțul! Apoi faci cu mine ce vrei, cum ai mai făcut de atâteaori, amărându-mi bucuria succesului. Mă poți ocări apoi cum știi mai amar, îmi poți arunca în cap toate reproșurile. Dar taci acum... De ce nu taci?... Mă învingi...

Arma se coboară dela ochi, în iarbă, lângă mine. Mă ridic în picioare, cât sunt de mare. Mă descopăr, saltându-mi înalt pălărioara.

Cerbul stă buimăcit, ciutele au rămas încremenite. Cum a putut dușmanul să se apropie, nesimțit? Dușmanul cel mare, cel hain, cel mai rău, omul... În câteva salturi au intrat în pădure. Icoana minunată s'a

șters, vraja s'a distrămat. Conștiința care mi-a încovoiat pornirea cu muștrările ei, a tăcut și ea, mulțumită de victorie.

Victorie? Aici stă buimăcit *vânătorul* răpus de *ocrotitor*, — iar de după cortina pădurii, ochi speriați de ciute îl privesc ca pe cea mai sângeroasă fiară a pământului...

Cei din balconul casei de pădurar m'au năpădit cu întrebări și cu reproșuri. Ce să mi se întâmple? Nici luneta nu mi s'a deranjat, nici arma nu a fost de vină, nici cartușul. Iacă, numai așa, l'am lăsat pentru la anul... M'au privit mirați, și nu cred să nu li se fi strecurat un ghimpe de bănuială, că „Inspectorul“ are o rotiță mai mult sau mai puțin, decât alți oameni...

Băiatul meu a avut din nou ocazie să rostească stereotipele lui cuvinte. „Mamă, tata a venit iar fără de vânat...!“ I-am povestit și lui cele întâmplate. Poate le va înțelege colo peste treizeci, peste patruzeci de ani, când va simți și el pe umăr o atingere poruncitoare, și va auzi o tainică mustrare, mai puternică și decât nesăbuita patimă a vânătoarei.

Iată ultima mea vânătoare de cerbi din acele dragi regiuni ale Carasului. Le părăsesc azi, pentru totdeauna. Părăsesc deodată cu ele camarazi scumpi, muncă cu râvnă în ogorul vânătoarei românești. Părăsesc vânatul meu iubit, și sunt mulțumit, că ultimul cerb, asupra căruia am ridicat arma în aceea regiune, trăiește și azi. Altfel, par'că ar suna fals și ipocrit cuvântul cu care mă despart, și pe care îl las suprem sfat părintesc celor între care am trăit: „*Ocrotire și iar ocrotire!*“

Dr. Ioan Bolboca

„In marginea pădurii apăru imaginea împărătească a cerbului“

VIESPARUL (PERNIS APIVORUS APIVORUS L.)

Când am ieșit din răcoarea pădurii în arșița soarelui de Iulie, am avut un regret și numai decât am fost învoiați să mai zăbovim ceva, tolăniți pe pașiștea umbrită de un sămânțar bătrân. Era un loc frumos. Luminii larg îmbrățișat de pădure de stejar.

Abia ne-am așezat, se ridică din apropierea noastră o pasăre răpitoare, care stătuse jos, pe pământ în iarbă. Trece cu lovitură de aripi puternice și se așează în coroana unui copac nu prea îndepărtat.

— Ce pasăre a fost? întreb eu pe prietenul meu tânăr, cu care îmi face mare plăcere să hoinăresc și să-l mai dăscălesc puțin.

— Șorecar! se grăbi să hotărască.

Acest învățcel merita o pedeapsă pentru greșala pe care o făcuse. Haide să i-o dau.

— Vezi ce făcea acolo în iarbă pasărea aceea. Poate găsești ce mănca.

Sprinten, tânărul învățcel, în câteva sărituri a fost la locul numit și a început să caute plecat asupra pământului. Deodată se îndreaptă din șale, dă cu mâna să alunge ceva; dă apoi cu pălăria. În dreapta, în stânga — tot mai repede, tot mai agitat. Apoi o rupe la fugă spre mine și se aruncă sub o tufă de alun, privind speriat în jurul lui.

— Ce ai pățit?

— Am dat peste un cuib de viespi. M'au atacat ca nebuni. Abia am scăpat. Uite, până aici a venit unul! Na-ți! — și apoi izbi cu pălăria — fără folos.

Am scos binoclul și i l-am dat, îndemnându-l să cerceteze mai amănunțit pasărea care tot mai zăbovea pe creanga în care se așezase.

— Ce vezi, ce ți-ar părea caracteristic?

— Hm! Mi se pare că nu e șorecar. Are capul mai sulețet, coada mai lungăreată. Pe coadă deosebesc o tivelă transversală largă, negrie, mult despărțită de celelalte. La Șorecar nu e așa. Și capul și-l poartă altfel decât Șorecarul: mai semet, mai înălțat — nu tras între umeri... O! dar a plecat...

— Cu atât mai bine. Observă acum zborul, și continuă.

— Zboară oarecum stângaci, dând des din aripi. Acum i se vede ce lungă îi e coada, și îngustă; aripile mult mai subțiri și mai ascuțite decât cele ale Șorecarului... S'a așezat în iarbă. Umblă pe jos. Caută, ciocănește, pare că găsește mâncare. Ca și când ar aduna grăunțe... Ce pasăre e asta? Răpitoare e? Are ciocul covoiat, are făula de uliu, și... umblă pe jos ca o găină...

L-am lăudat pentru observarea atitudinilor caracteristice ale acestei frumoase păsări, pe care după culoare nu am prea putea-o deosebi de Șorecar. I-am spus că e *Uliu viespilor*, sau *Viesparul*, care și-a tras numele dela marea plăcere cu care caută fagurii viespilor și culege din ei larvele. Viespii care au dat acel atac voinicesc erau îndârjiți tocmai de vizita acestui dușman al lor, și dacă ai căuta bine locul desigur ai găsi cuibul de viespi răscolit.

— Eu nu mai merg! se grăbi să se ferească prietenul meu tânăr. Dar cum de nu-l întâpă viespii?

— Are el apărătoare bune. Începând dela cioc chiar penele frunții îi sunt așezate ca niște solzi aspri, pe sub care nu se poate furia viespele și prin care nu pătrunde acul lui. Picioarele puternice sunt îmbrăcate în „izmene” până jos. Chiar ochii au o deschizătură tăiată îngust, ca cu briciul — îi poate închide perfect. Dacă l-ai vedea de aproape, ai mai observa, că

la picioarele foarte puternice are ghiare scurte, cu mult mai puțin agere decât celelalte răpitoare. Aceasta fiindcă se hrănește mai ales pe pământ, căutând „ca găina” insecte, broaște, șopârle și mai ales cuiburi de viespi, pe care le scoate din pământ cu multă îndemănare.

Dela spatele nostru din pădurea bătrână a pornit un sunet curios. L-am putea scrie „teku-taku-teke-teke-teke” repetat de 30 de 40 ori, des, ca exploziile unei motociclete.

— Aici în apropiere are cuibul Viesparul nostru. Cucoana e nerăbdătoare pe semne... E glasul caracteristic al pasării acesteia, când clocește în cuib. Dacă vom zăbovi ceva îi vom auzi și celalalt glas. Ce să zăbovim! Pe semne aici e o colonie întreagă. Auzi!

Din văzduh se cobora un tipet de pasăre aproape armonios. „Pii-ih-u” în trei silabe distincte. Am numărat 50 de strigări în șir, la intervale de câte 5 secunde.

Întâmplătoreala mea lecție scurtă asupra acestei pasări s'a terminat pe când ne întorceam spre casă, și n'am uitat să spun, că Viesparul e o pasăre migratoare, vine la noi în Aprilie și pleacă spre Sud în Septembrie. Și i-a plăcut prietenului meu, când i-am spus, că puii Viesparului sunt grozav de leneși. Ajung mari și nu se încumetă să plece din cuib. Trebuie să-i prindă mama lor de aripi și să-i scoată cu puterea de acolo.

— Așa cum face și cu noi mama, când nu ne sculam dimineața. Dar oare Viespărița stropește cu apă rece pe acei pui leneși?

Apoi după un răstimp de tăcere, mă întreabă:

— Uncheșule, te rog să mă lămurești asupra unui lucru, fiindcă Domnia ta le știi pe toate. Eu cam înțeleg, că puii de jivine samănă la păr și la pene cu părinții lor. Parcă e mai apropiat și de mintea noastră nepricepută, ca puilul să aibă pene și ochi și ghiare ca mama și ca tata lui. Sunt însuși trupești, pe care le vezi, le pipăiești; se moștenește trup din trup. Dar cum moștenește puilul acestei paseri plăcerea părinților spre fagurii de viespi, și meșteșugul de a-i căuta și a-i ciuguli? Să zicem, că învăț dela părinți și acest lucru, văzându-i ce fac ei. Inșă sunt însuși curioase, care caracterizează anume specie, atitudini, obiceiuri așa putea zice. Iată: tot puii Viesparului sunt leneși — cum spui Domnia ta, și așteaptă să fie goniti din cuib de mama lor. De ce sunt leneși puii Viesparului. — de unde știe mama lor, că trebuie să-i gonească din cuib? Cum se pot moșteni asemenea însușiri?

— Asta-i o poveste lungă, băiete. De altă dată, tot așa plimbându-ne, am să ti-o spun.

Am spus o vorbă goală. Nici eu nu știu răspunsul și explicarea.

N.

Viesparul a scos din marginea unui răzor de lângă pădure fagurii cuibului de viespi, din care mănâncă larvele. Apoi caută pe jos, dealungul și dealatul poenei insecte, șopârle, șoareci

DISCUȚII

I.

Tirul armelor de alice

Este foarte ușor de stabilit calitatea de tir — precizia, gruparea — unei arme cu glonți, ghintuită, însă cu mult mai greu e să se hotărească calitatea acesteia a armei cu țeava lisă, adică a armei destinată încărcăturii cu alice. Norme stabilite prin vreo comisiune internațională, după care s'ar putea face clasificarea, nu sunt. Există în schimb anume norme dobândite prin experiența lungă, și care stabilesc ce poate reclama dela arma sa vânătorul, și ce poate da în fabricațiunea sa producătorul de arme, deci există unele limite în cadrul cărora se înșiruesc apoi după perfecțiune diferitele categorii de arme de alice.

De când se întrebuințează la vânătoare alice, acestea sunt proiectate din țevi lise, netede. Singura îmbunătățire esențială pe care a obținut-o forajul neted al armelor de alice este „chok-bore”-ul. Adică forajul țevelor nu este cilindric, ci îngustat, astfel, încât la gura țevei diametrul intern e mai mic cu 0,5—1,5 mm, pe o lungime de 3—4 cm. Partea îngustată în felul acesta e cilindrică și ea și e legată de restul țevei cilindrice prin o regiune de tranziție de lungime potrivită, uneori conică, alteori parabolică. Nu există norme precise după care fabricantul s'ar putea călăuzi la dimensionarea forajului. Armurierului nu-i rămâne altceva pentru perfecționarea tirului decât să stabilească prin tragere calitatea tirului pe care o dă fiecare armă, și să-l perfecționeze prin modificarea conului, utilizând așanumitul „Schmigelkolben”, un foarte fin aparat de pilit în interiorul țevelor. Deci ameliorarea se încearcă prin modificări întâmplătoare.

Cunosc din experiență nemijlocită personală încercările mai multor fabrici de arme pentru a se stabili optimele dimensiuni precise ale forajului. S'au luat ca model arme de cal. 12, 16, 20, care aveau un tir cu totul excepțional. După forajul acestor arme excepțional de bine reușite ca efect de tir, s'au făcut mulaj-modele cu suflur turnat în țevi. Apoi exact după acest model s'a făcut furajul altor arme, mergându-se până la maximum de exactitate în dimensionarea imitată. Rezultatul a fost, că în cea mai mare majoritate a cazurilor, i-a revenit de nou armurierului sarcina să încerce ameliorarea tirului cu ajutorul vechiului aparat „Schmigelkolben”.

Cele spuse acum de mine se referă mai ales la armele cu două țevi. Cele cu o țeavă, uzitate la noi, ca Browning, Winchester, pot avea o fabricațiune de foraj cu mult mai precisă dând și rezultate mai ușor calculabile dinainte.

Norme de judecare a tirului de alice au fost conturate mai întâiu în Anglia, și numai pe bază experimentală. Englezii încearcă armele de alice la o distanță de 40 yarzi (adecă 36,5 m.), asupra unui cerc cu diametru de 30 țoli (adecă 75 cm.), cu alice Nr. 6 englezesc, (adecă 2,55) diametru. Toate acestea sunt dimensiuni ad hoc și stabilite în mod cu totul arbitrar. Doar distanța e una, care are o bază reală, fiind aceea, la care se trage cu alice în mod curent și normal și la care arma trebuie să aibă un plin și perfect randament. Dincolo de această distanță, dupăcum e constatat, efectul calitativ al tirului scade vertiginos.

Cercul cu diametru de 75 cm. este acela, care teoretic cuprinde toate alicele, pe care le putem avea în vedere ca efectiv „ucigătoare” ale vânatului. Alicele de 2,55 mm. sunt acele, cu care calibrul 12 normal dă maximum de randament al tirului. Cu aceste alice trage de obiceiul Englezul la vânatul aripat de elită, **Grouse** (*Lagopus scoticus*), dar și la iepuri. În cadrul acestui cerc se mai deosebește încă un cerc mai mic, așa numitul „killing circle” — cercul mortal, adică acel cerc, pe suprafața căruia se găsește un număr suficient de alice pentru doborârea sigură a vânatului. Din experiență știu, că pentru doborârea unui porumbel d. ex. sunt necesare patru alice de 2,55 mm. și anume socotind, că acestea toate nimeresc în corp, făcând abstracție de cele ce au lovit capul, gâtul, aripile. Un număr egal de alice este necesar pentru doborârea sigură a unui sitar, a unei potârniche. Analizând tirul unei arme engleze de bună calitate, observăm imediat, că în primul rând ea plasează un procent foarte mare de alice în cercul de 75 cm., apoi le grupează foarte regulat, cu densitate mare. Astfel își poate permite vânătorul englez să tragă la tot felul de vânat mic, cu alice de 2,55 m.!

În Germania există două institute pentru încercarea armelor de foc, și anume cel din Berlin-Wannsee (cu un caracter semioficial) și cel din Neumannswalde-Neudamm. Amândouă aceste institute au acceptat cercul cu diametru de 75 cm. și distanța de 35 m., socotită dela gura țevei. Adică, până aici o egalitate aproape perfectă cu sistemul englezesc.

Berlin-Wannsee completează cercul de 75 cm. cu alte cercuri interioare, care au următoarele diametre respective: A = 25,2 cm; B = 38,9 cm. Apoi întreaga suprafață a cercului este împărțită în raze, așa, încât dau o sută de câmpuri. Această țință e numită „Hunderfelderscheibe”.

Procedul de apreciere a tirului uzitat aici e unul complicat — pentru vânătorul practic chiar prea complicat. Englezul nu pune nici cercuri interioare multiplicare și nici câmpuri, ci pur și simplu ia în considerare câte fire de alice se află în cercul de 75 cm, luând apoi în seamă numărul care a intrat în „killing-circle”.

Următoarele foraje, în chip normal, plasează în cercul de 75 cm. următorul număr de alice trase din Cal. 12.

„Full choke”	215
„Demi choke”	185
„1/4 choke”	160
„cilindric perfecționat”	140
„cilindric”	115

Încărcătura de alice la cal. 12 cu care se obțin mediile de mai sus are o greutate de 1 1/8 ounce (1 ounce = 28,3 grame) și conține din alicele Nr. engl. 6 precis 304 fire.

Neumannswalde-Neudamm pune în cercul de 75 cm. încă unul cu un diametru de 37,5 cm., care corespunde în mare unui „killing circle” al unei arme „full choke” la 35 m. distanță. Neumannswalde are în vedere la aprecierea calității tirului: Procentul alicelor intrate; Gruparea alicelor; Regularitatea; Puterea de pătrundere. Acest institut execută încercarea armelor de alice cu alice 3,5 mm. La cal. 12, într-o încărcătură de 35 grame intră 140 fire de alice, numărate fir de fir cu un aparat ingenios inventat de fostul director al institutului, Albert Preuss.

Cu alice 2,5 mm. arma de obicei trage cu ceva mai slab, decât cu alice mai mărișoare. Alicele 2,5 sunt potrivite pentru sitari — 3 mm. la rațe și la fazani, cocoși de alun, potârniche — 3,5 mm. la iepuri, cocoși de munte, găște, vulpi. Dar dimensiunea alicelor e obiectul predilecției individuale. Câți vânători atâtea obiceiuri am putea spune.

Calibrul 12 în general este mai bun și mai potrivit pentru alicele mari. Sunt arme, cari trag bine cu orice mărime de alice, — sunt altele cari trag bine numai cu o anumită mărime, pe când cu alte alice au fir inferior, chiar prost.

De aceea, când un vânător vrea să-și cumpere o armă nouă, e bine să își dea seama, cam la ce fel de vânat o va întrebuința mai mult, deci cam ce alice va trage. Aceasta să o comunice fabricantului, pentru ca să îi aleagă o armă încercată și găsită bună pentru mărimea de alice respectivă. Pentru vânătorii dela noi e recomandabil, ca să comande să fie reglată arma pe care voește să o cumpere, cu cartușe Walsrode „Perfect”, având în

vedere, că C. A. M. vinde în monopol numai asemenea pulbere, și excelențele cartușe ale „Fabricii Române de cartușe de vânătoare”, cele cu „trei stele” și „două stele” sunt încercate de asemenea cu această iarbă.

Armele de alică calibru 16 corespund bine și 16 e un calibru universal, cu toate că în unele țări e preferat 12. Cal. 20 e deja o specialitate, uzitat mai ales de trăgători care au mare încredere în arta lor. Încercătura de alică la cal. 12 e 32—35 gr., la cal. 16 e 28—30 gr., la cal. 20 e 24—26 gr. Este deci foarte natural, că dacă punem alături o armă de cal. 12 cu una de 20, și constatăm că ambele au aruncat în cercul de 75 cm. 75% a alicelor, arma de 12 va fi aruncat un număr cu mult mai mare decât cea de 20. Deci „killing circle” la cal. 12 va fi cu mult mai mare decât la 20 și mai deasă va fi și plasarea alicelor.

Referitor la distanța la care putem trage, încercările au dovedit, că d. ex. la arme care trag 70% alică în cerc, limita din punct de vedere vânătoresc este: La cal. 16 maximal 47 m. — cal. 12 maximal 50 m. Adecă o diferență de 3 metri între cal. 16 și 12. Tot așa cam 3 metri e diferența și între cal. 16 și cal. 20, dacă trage procentele egale.

Să mai adaug câteva cuvinte referitor la proiectilele Brenneke și Stendebach-Ideal, cu care se trage obișnuit din țeavile lise. Admit, că este de dorit ca arma să tragă bine și cu glonț de felul acesta. Să nu uităm, că armele cu alică de obicei trage mai sus — adecă peste punctul ochi — cu 5—10—15 cm. Browningul chiar cu 20 cm. Deci țeava va bate tot acolo și cu amintitele gloanțe. Dar să ținem minte: arma de alică e pentru alică. Dacă din întâmplare trage bine și cu glonț, să zicem „Slavă Domnului”, dar să nu ocărîm fabricantul dacă nu duce bine glonțul. Totuși potrivit încercărilor făcute la Neumannswalde se poate obține cu 5 focuri o grupare nu mai rea de 7 cm. la 35 metri, iar la 50 metri grupări de 10 cm. Ceea ce e suficient. Dar încăodată: țevi lise pentru alică!

Lt. Col. R. Schneider-Snyder

II.

Arc și săgeată

Tineretul de azi e prea alintat. Cum s'a ridicat copilul și a încolțit în el dorul de aventură... vânătorescă, are poftă să înceapă a trage cu armă de foc. Dar armele de foc sunt scumpe, munia lor e scumpă și apoi mai sunt și primejdioase în mâinile începătorilor tineri. Pe vremea noastră am început „împușcatul” cu praștii și cu săgeți, și aflăm mare plăcere în îndemânarea, pe care ne-o câștigasem. Cel ce s'a deprins bine cu aceste „arme”, trecea ușor la mînuitul armei de foc, și avea deja îndemânarea, care ferește de primejdii. Praștia și săgeata noastră slabă, făceau doar incidentale daune în geamurile vecinilor, și nenorocirea se prezenta doar în forma unei nădrăgeli zdravene. Dar să nu se creadă, că mai ales praștia nu era o armă de vânătoare! Imi aduc aminte de bielele codobatură pe care le adunam cu siguranță aproape desăvârșită, plesnindu-le cu firul de alică, pe care îl foloseam în locul pietricelei străvechi. Și câte vrăbii nu s'au pomenit trecute în cealaltă lume, pe aceeași cale. Dar să apropiu o codobatură sau o vrăbie, cu gândul rău, la distanța la care trage praștia, era o performanță vânătorescă aproape mai grea decât să apropiu un cerb care mugește, sau un cocoș rotind. Arcul și săgeata în schimb erau unelte de tragere la țintă, nefolositoare „vânătoare” la care aveam dreptul.

Tineretul nostru ar trebui să-și îndrepte atențiunea spre arma strămoșilor noștri, spre arc și săgeată. Această unealtă e vrednică de toată atențiunea și stima noastră. Ca armă de luptă și de vânătoare are la activul ei un trecut glorios. Arcașii mongoli, chinezi, japonezi, englezi, venețieni și nu mai puțin arcașii moldoveni erau vestiți până la mari depărțări și temuți de dușmani. La Indieni Americii de Nord, arcul, ca armă de războiu și de vânătoare s'a menținut până ce au apărut puștile cu capsă, deci alături de vechile arme de foc, cu cremene, etc. Unele popoare primitive din America de Sud, Africa și Australia folosesc și azi în mod curent această armă. Indieni din America ucideau cu săgețile lor animale mari, bisoni și cerbi.

Sportivii americani au scos din muzee această veche armă, și sunt cluburi selecte și foarte populate, care cultivă vânătoarea cu arc și cu săgeată, cu toate că acești domni și-ar putea procura foarte ușor cele mai alese și mai moderne arme de foc. Vânează însă cu arc fiindcă utilizarea acestei arme dă un „sport bun”.

Tineretul nostru are simț pentru sporturi — și de aceea poate nu vom sămăna în pământ arid, dacă vom îndemna, ca și la noi acest tineret să scoată din uitare vechea armă a strămoșilor și să

o utilizeze la foarte sportivele exerciții și emulări, practicate în străinătate pe o scară foarte întinsă.

În comerțul de specialitate se pot cumpăra arcuri și săgeți de bună și de excelență calitate. Sunt unele dimensionate pentru copii, altele pentru tineret, pentru femei, bărbați, până la unele pentru atleți — după puterea pe care o reclamă înfîndarea corzii. Dar nu trebuie să ne obișnuim să cumpărăm din prăvălie toate lucrurile de care vom să ne folosim. O unealtă făcută — poate mai rudimentar dar totuși utilizabil — de noi înșine, are o mai mare valoare, ne e mai dragă, o mînuim mai cu atențiune, o îngrijim, o cunoaștem. În ce privește arcul și săgeata, susținem, că tinerii noștri pot foarte bine și ușor să-și confecționeze ei aceste arme, cel puțin pentru epoca de începere a sportului acestuia. Dacă vor deveni maiștrii, pot să-și permită luxul să aibă și un arc de înaltă calitate.

Îată cum se poate face acasă un arc și săgeți.

Ne procurăm o leață (șipcă) de frasin, fără noduri, cu vinele frumoș paralele. O tăiem de-a-lungul în felul, ca partea externă să rămână plană, iar celelalte trei laturi să fie rotunjite, cu cantele netezite. Grosimea șipcei să fie 2 cm. (un fol), lățimea tot asemenea. Lungimea arcului o stabilește arcașul așa, că așează lemnul paralel cu el, dela pământ de lângă picioare; arcul astfel așezat (adecă lemnul arcului, necurbat încă) trebuie să ajungă până la ochiul arcașului. Grosimea arcului rămâne la mijloc cea arătată mai sus — spre cele două capete subțiem lemnul în felul, că lățimea să-i rămână cea veche și numai din grosime scădem treptat, așa, încât la cele două capete grosimea să fie ceva mai mult ca 1 cm. (⁵/₈s-a parte dintr'un fol). Se taie apoi la cele două capete lăcășurile coardei, făcând o încreștătură adâncă de 1/2 cm. în partea dinafară, deci lăță, a arcului. Încreștătura va avea o ușoară înclinare spre mijlocul arcului, ca să fie în direcția strunei întinse.

Struna ne-o dă coarda puternică de celo. Un capet al strunei îl legăm solid, definitiv, la unul dintre vîrfurile arcului, la celalalt capet de strună facem un laț, în scopul să putem aplica struna și la celalalt vîrf al arcului, și să o putem demonta ușor. Aceasta în scopul, ca arcul să nu steie încordat decât atunci când vom să-l întrebuițăm, de alte dăți să steie în poziție de odihnă, drept. Alfel își pierde prea curînd elasticitatea.

La tragere, mîna stîngă cuprinde la mijloc complet arcul, care stă perpendicular, iar săgeata odihnește pe degetul mare al acestei mîni. Săgeata și struna, în mișcarea de încordare, nu le prindem între degetul mare și arătător, ci prindem struna cu cele trei degete din mijloc ale mîinii drepte, iar între degetul arătător și mijlociu prindem în aceeași vreme cotorul săgeții.

Desigur, cele două jumătăți ale arcului trebuie să aibă aceeași curbă — lucru pe care îl asigură de de-o-parte omogenitatea lemnului, apoi egala subțiere de amîndouă părțile. Apoi arcul trebuie să fie bine echilibrat. Controlăm această calitate așezînd arcul la mijlocul lui, pe unghia policarului ridicat în sus. Arcul în această poziție trebuie să se cumpănească, rămînînd balansat.

Săgețile se confecționează din același material și au o lungime de 75 cm. Punctul de echilibru trebuie să se găsească la capătul primei treimi a lungimei, măsurată începînd dela vîrfurile săgeții. În urmare grosimea săgeții nu e una egală pe toată lungimea ei, ci ea scade spre cele două capete.

La capătul săgeții tăiem un șanțuleț, în care se va potrivi struna. Încreștătura aceasta se face amăsurat strunei arcului, așa, ca struna să intre în șanț cu o foarte mică rezistență. Vîrfurile săgeților de antrenament vor fi numai rotunjite și puțin călite în pară.

Săgeata de vânătoare va avea un vîrf ascuțit, din fier, care va fi prevăzut cu aripioare. Fierul de vîrf are un cotor lățăreț, acesta îl potrivim în lemnul crepat al săgeții, apoi întărim, legînd pe dinafară cu multă grijă, cu fir cerat, sfoară subțire, mătasă, coardă de vioară foarte subțire. Legătura va fi așezată spiral, fir lângă fir, ca un inel lat.

Amintim, că săgeata de vânătoare, pentru a-i asigura un zbor regulat, mai primește deasupra șanțulețului amintit și o peană. Aceasta o așezăm într-o tăietură făcută cu multă băgare de seamă în lemnul săgeții, așa, încât aripile penei să steie afară de amîndouă părțile. Lungimea acestei pene va fi cam de 6 cm., iar aripile ei late de câte 1,5 cm.

Antrenamentul începe cu tragere la distanță mică, de 10 metri. Ținta e o perină de sac, umplută cu paie, pe care lipim, sau desemnăm un punct negru, în diametru de 10 cm. Dacă lovim acest punct cu fiecare săgeată, mărim distanța din 5 în 5 metri, până ajungem la 40 metri. În vremea aceasta vom pune pond și pe celeritatea cu care tragem, ca să ajungem la zece săgeți pe minut.

Cu voință fermă și cu exercițiu neîntrerupt ajungem să avem

bune rezultate. Când am ajuns să tragem cu precizie la 40 metri, putem coborî ciori din vârfurile copacilor!

Tânărul arcaș știe însă, că un arc puternic cu săgeți de vânătoare poate produce răni foarte grave. La o distanță de 25 metri, un arc bun, trimite săgeata bună cu așa mare putere, încât aceasta străpunge trupul unui om, din piept în spate!

„Sportman” trebuie să fie sinonim cu „Gentleman”, de aceea arcașul trebuie să evite o utilizare nepotrivită a armei sale.

Cele ce le-am spus mai sus, arată modul de confecționare al unui arc și a săgeților obișnuite, simple. Să nu uităm însă, că la unele popoare înaintate în civilizație, meșteșugul confecționării acestor arme a luat proporțiile unei arte. Chinezii, japonezii, făceau arcurile din combinarea mai multor feluri de lemn, lipite în mod măestrit, pentru a asigura o elasticitate mai mare. Unii mai introduceau și lame de corn și alte materiale în același scop. A descrie această artă ar trece mult peste scopurile articolului de față, care intenționează numai îndemnarea tineretului nostru spre această prea frumoasă îndeletnicire: tragerea cu arcul.

Camaradul Bătrân

III.

„U. G. V. R.” — societate comercială

În ultimul număr al „Revistei Vânătorilor”, „Uniunea” cere opiniunea societăților de vânătoare și a vânătorilor, referitor la o radicală modificare structurală a ei, care e proiectată. E vorba, ca prin modificarea statutelor, Uniunea să devină o „Societate cu caracter comercial” în scopul, de a sta la îndemâna și în folosul vânătorilor, la procurarea articolelor de care au nevoie, la valorificarea produselor vânătoarei.

Într-o atât de însemnată chestiune, ne luăm voie să ne arătam și noi modesta noastră părere.

Art. 4, p. 11, din statutele „Uniunei” arată, că ea „Va procura, în numele și după cererea lor arme, munițiuni și alte articole de vânătoare membrilor ei și societăților afiliate, fără a face comerț pe cont propriu”. Așadar „Uniunea” în structura ei de azi are între scopurile ei să mijlocească membrilor ei procurarea articolelor de care au nevoie. Poate de ex. prelua reprezentanța unor case din țară și din străinătate, și în această calitate să faciliteze membrilor ei achiziționarea, cu prețuri normale, a armelor, a munițiunii etc. Ceea ce nu poate face azi în urma restricțiilor statutare este „comerț pe cont propriu”. Adecă nu poate să cumpere, să vândă în nume propriu, nu poate avea magazin de desfacere, nu poate angaja obligamente de plată, nu poate face credite de marfă — nu poate fi comerciant.

Modificarea proiectată poartă tocmai asupra acestei esențiale restricțiuni. „Uniunea” ar urma să devie „Societate cu caracter comercial”, sau vorbind precis „Societate comercială” — comerciant. Ceea ce înseamnă, că ea, „Uniunea” ca atare, să începeze să fie o asociație civilă cu scopuri ideale, să devină o so-

cietate comercială cu scopuri lucrative, evident purtând urmări și scopurile ideale stabilite în statute.

E bine asta?

În repețite rânduri am arătat necesitatea de a se găsi mijlocul să se vie în ajutorul material al vânătorilor noștri, de multe ori speculați sângeros și când cumpără și când vând. Dacă „Uniunea” se ocupă de soluționarea acestei importante probleme, merită toată recunoștința lumii noastre vânătoarești, și noi suntem cei dintâi, care aprobăm acțiunea și îi urăm tot succesul. Transformarea „Uniunei” ca atare în societate comercială, modificarea statutelor în sensul, ca „Uniunea” să poată face comerț în nume propriu, credem însă că e o soluțiune greșită. Argumentele noastre sunt următoarele:

1. „Uniunea” este organizarea oficială a vânătorilor români, concepută ca o tovarășă de acțiune a organizației de stat. Scopurile ei denotă această caracteristică. A introduce scopul lucrativ, comercial, ar însemna a denatura întreagă concepția „Uniunei”, colaboratoare a autorității de stat.

2. O activitate comercială ar adumbri celelalte scopuri ale „Uniunei”, absorbind și interesul și puterea de muncă a conducerei. Ar rămâne — ca și până acum — neglijate scopurile reale. Ori marea reformă pe care o cere „Uniunea” e tocmai revenirea la realele ei rosturi, atacarea scopurilor, de care nimenea nu s’a atins în acești aproape 20 ani de existență.

3. Construcția internă a unei asociații cum este azi „Uniunea” e cu totul alta decât cea a unei societăți comerciale. Alte preocupări, alte calități, altă experiență, altă structură a gândirii trebuie să aibă un conducător al „Uniunei”-comerciant, și alta cel al „Uniunei”-îndreptar al vânătorilor români. Sunt două lumi, pe care nu le poate stăpâni același fel de oameni. Experiența tristă a altor asemenea încercări să ne fie de folos.

4. Tot experiența ne arată, că o întreprindere comercială poate să reușească numai în cazul dacă e condusă în cel mai autentic spirit comercial. O severă disciplină în organizația internă, cu escluderea oricărui favoritism; o tenace muncă conștientă; un simț personal al datoriei și răspunderii; o conducere unitară, specializată, încercată. Asociațiile hibride nicidecum nu au putut înfruni aceste însușiri. Sau faci comerț, sau faci operă idealistă, de filantropie, de cultură etc. E altă treabă, că în ce scop folosești rezultatul comercial al unei întreprinderi pur comerciale; poți să-l dai întreg săracilor de ex. Dar până îl realizezi, trebuie să rămâi comerciant și numai comerciant. Să ne aducem aminte de dezastrul ce a urmat pentru „Uniune” din încercarea de a face și pe consignatarul, având arme etc. în consignatiune. Nu insistăm: să ne aducem aminte, că puțin cei ce am asistat la această rușine, și la anevoioasa vindecare a ranelor!

5. Orice comerț comportă risc. Riscul poate să se cifreze la sume enorme, care pot răsturna clădirea „Uniunei”.

Soluțiunea pe care o preconizăm noi este alta:

„Uniunea” să ia inițiativa și să patronizeze o **Cooperativă a vânătorilor români**. Caracteristicile ar fi:

a) Societate comercială perfectă, independentă de „Uniune”, după toate normele legilor cooperativelor.

b) Scop: aprovizionarea vânătorilor cu principalele lor trebuințe, — desfacerea produselor lor.

c) Cooperativa lucrează exclusiv cu membrii ei. Deci nu are prăvălie, în care poate intra oricine, — nu cumpără blănuri etc. dela oricine. O cooperativă în forma ei ideală.

d) Prin statute se asigură „Uniunei” un loc în administrația centrală. Prin statute se stabilește, că venitul curat se împarte: $\frac{1}{3}$ risturnă membrilor care au cumpărat sau au vândut, $\frac{1}{3}$ parte fond de rezervă a cooperativei, $\frac{1}{3}$ parte „Uniunei”, pentru scopurile ei.

Apreciind scopul înțelept urmărit de „Uniune” în vederea ajutorării materiale a membrilor ei, socotim calea propusă de noi în scurtele cuvinte care proced mai potrivită, decât o modificare structurală a „Uniunei”, în sensul transformării ei în societate comercială. Dar să auzim și alte păreri. Nici aici, ca nici de altă dată, neconsiderându-ne înfalibili și nici mai cumînți decât alții,

„C.”

În ceață și promoroacă

Foto Col. C. Rosetti-Bălănescu

IV.

Situția caprelor negre în județul Brașov în anul 1940

1. **Masivul Bucegi** — terenul comunei Râșnov, arendat de Societatea Română de Vânătoare din Brașov.

Pentru anul în curs s'au acordat 2 buc. autorizațiuni de împușcare. Nu a fost împușcat niciun țap negru.

Stocul caprelor negre este staționar, fiind evaluat la aproximativ 15—20 bucăți, în această parte a masivului.

Din cauza iernii grele din 1939/40 și a primăverii neprielnice iezii au avut mult de suferit, numărul lor fiind mult redus față de normal.

Se simte lipsa liniștei, din cauza pășunatului și a turismului excesiv. De asemenea se simte lipsa postului de vânătoare pentru paza caprelor negre, care funcționa la Bran, dar a fost desființat, paza mărginindu-se la măsurile luate de Societatea Română de Vânătoare din Brașov, care face toate sacrificiile pentru prosperitatea acestui vânat, într'un teren, care din cauza conformației permite numai cu mari greutate o pază eficientă. Mulțumită măsurilor luate cu multă înțelegere de societatea arendașe, în ultimii ani situația caprelor negre s'a îmbunătățit față de trecut.

2. **Masivul Piatra Craiului** — terenul Statului și al comunei Zărnești, arendate de Societatea Vânătorilor din Brașov, grupa Piatra Craiului.

Pentru anul în curs s'au acordat 10 buc. autorizațiuni de împușcare (7 buc. pentru țapi și 3 buc. pentru capre). Au fost împușcați 5 țapi și 3 capre negre bătrâne. Trofeele celor mai buni 2 țapi dintre cei vânați în anul acesta au următoarele dimensiuni:

țapul d-lui Lois Wetzel, Brașov		țapul d-lui Günther Frank, Brașov	
lungimea	coarnelor 28— cm		25:80 cm
1/2 din lungimea	" 14— "		12:90 "
înălțimea	" 19:80 "		17— "
deschiderea	" 17— "		14— "
grosimea 10:30 × 4	" 41:20 "	9:30 × 4	37:20 "
Puncte	120—		106:90
vârsta ca. 18 ani	3	vârsta	—
		ca. 7 ani	
Totalul punctelor	123—		106:90

Capra neagră (ciută) împușcată de d-l Wilhelm Ganzert are lungimea coarnelor de 26 cm., înălțimea 18 cm., iar vârsta aproximativ 20 ani.

Stocul caprelor negre în acest masiv este mulțumitor, deși nu atât de bun ca în anii trecuți, din cauza iernii grele și a primăverii umede și ploioase, căreia i-au căzut jertfă 10—15 % din iezi. Stocul de azi al caprelor negre este evaluat la circa 160 buc. Boale sau epidemii nu s'au constatat în acest an. Cu toate măsurile luate pentru distrugerea răpitoarelor, circa 30 % din iezi cad anual jertfă răpitoarelor (mai ales rășilor și vulturilor).

Paza terenului se face în bune condițiuni de către paznicul specialist al societății arendașe. Deși funcționează în acest masiv postul de vânătoare pentru paza caprelor negre, situat la Spirlea, serviciul a fost aproape inexistent. Paznicii au fost concentrați aproape în permanență, adeseori găsindu-se la post numai un singur brigadier de vânătoare, care nu era în măsură să facă serviciu regulat. Alt inconvenient a fost că luni de-a rândul acești brigadieri de vânătoare nu și-au primit salariile, fiind nevoiți să plece acasă după hrană, bani etc. Lipsa mijloacelor de existență pentru acești brigadieri este dăunătoare îndeplinirii serviciului și poate îndemna la abateri grave dela misiunea ce au de îndeplinit.

În masivul Pietrii Craiului, caprele negre găsesc mai multă liniște din punct de vedere al pășunatului. Turismul neliniștește și aci acest soi de vânat.

Propuneri.

Pentru Masivul Bucegi socotesc necesar:

a) reînființarea postului de vânătoare dela Bran;

b) să se intervină ca jandarmilor alpini din Clinea-Bran și dela Bușteni să li se dea misiune și în legătură cu controlul exercitării vânătoarei, urmărind pe braconieri, controlând stăniile pentru a

găsi armele dorite pe acolo și colaborând cu paznicii de vânătoare;

c) să se delimiteze o porțiune de teren pusă complet sub protecție, în care să se interzică pășunatul, exercitarea vânătoarei și turismul excesiv și gălăgios;

d) deschiderea și marcarea drumurilor turistice să se facă cu avizul Federației Protectorilor de capre negre;

e) oprirea turiștilor de a părăsi drumurile marcate, în porțiunile de teren pe care le preferă capra neagră.

Pentru Masivul Piatra Craiului socotesc necesar:

a) realizarea desideratelor de sub c—e, exprimate pentru Masivul Bucegi;

b) reorganizarea serviciului postului de vânătoare Spirlea. Atât postul de vânătoare ce este necesar să se reînființeze în Bucegi, cât și postul dela Spirlea—Piatra Craiului să stea în permanență legătură și cu Inspectoratul de vânătoare județean. Posturile de vânătoare stând în legătură directă numai cu Direcția Vânătoarei, Inspectoratul este împiedecat să-și dea toată contribuțiunea pentru controlul și buna organizare a serviciului acestor posturi.

În fine socotesc absolut necesar ca în scopul unei cât mai bune organizări a pazei și ocrotirii caprelor negre, precum și în scopul de a se face legătură între oficialitate și între Federația protectorilor de capre negre, — președintele acestei federații să facă parte de drept în Consiliul permanent al Vânătoarei.

Dragoș Navrea

Inspector de vânătoare al jud. Brașov

V.

Art. 32

Acest articol, fiindcă nu lămurește până în amănunte chestiunea, a dat și da naștere la condamnări nejustificate, la nemulțumiri din partea vânătorilor, la multe scârbe.

Iată mie, de pildă ce mi s'a întâmplat. (Oare îi pot spune „ticăloșie” — așa cum se cuvine să îi spun?) Mă duceam la Vaslui să-mi văd părinții. Asta era în 14 Ianuarie 1938. Cum mă coboram cu sania la vale, deodată apărui în fața mea un iepure împușcat într'un picior, care îi balansa rupt. Imediat după iepure un câine de casă. Câinele ajungea pe bietul urechiat, îl dădea peste cap, — iepurele făcea ce făcea și scăpa, câinele după el, îl dădea iar tumba... De sigur, în scurt timp iepurele ar fi fost prins de dulău. Am oprit sania, am ridicat arma, și am luat viața iepurelui — căruia cred, că i-am făcut un bine, — și și pe aceea a câinelui.

La vreo două sute metrii, braconierul — căci dela el venea iepurele împușcat — se vedea fugind, cât îl țineau picioarele. Am pus iepurele în sanie, dar când să mă suiu și eu, iată jandarmul, șef de secție, și el în altă sanie.

Legitimare, confiscare de permis, de iepure, și cât-pe-aci de armă, — pe care omul legei o ochise, că e una scumpă, fără cocoașe. De asta mi-a fost frică. Dai armă bună, și găsești la judecătorie feavă de ciușmea, legată cu sârmă de o bucată de lemn.

Toate explicațiile au fost zadarnice: Am vânat pe teren străin, și... pazel! Căci în acel Art. 32 nu se cuprinde, că dacă un iepure e rănit, și e urmărit de câini, care au să-l chinuiească până îl vor sfârșea, — ar avea dreptul să-l sfârșească oricine, curmând astfel suferința unei făpturi. Ori după morala noastră vânătoarească am cam avea datoria să facem acest act de miluire a unui vânat merit pieirii în chinuri prelungite. Dar cum să trag eu focul salvator, când prin el mă fac... braconier, mă expun molestării jandarmului — care de altfel nu-și face decât datoria, — mă mai duc pe la judecătorie, mă mai văd pedepsit?

Acum, în cazul meu: Mergeam eu la vânătoare? Mergeam în sanie pe drum, și nici prin gând nu-mi trecea să vânez.

Aș vrea să întreb pe cei ce îi știu mai corecți vânători, mai pedanți respectători ai legilor, oare ce ar fi făcut ei în situația mea. Să aleg pe unul, la care țin mult, și îl iubesc în urma minunatelor sale scrieri și calități: Colonelul C. Rosetti-Bălănescu. Ce ai fi făcut, Domnule Colonel? Ai fi lăsat javra să mai chinuiească iepurele, să-i prelungească groaza morții, să-l prindă, să-l mănânce, — iar D-ta ai fi trecut senin cu sania înainte?

Cred, că nu. Dacă nu, — cum rămâne cu textul articolului 32? Oare îmi va răspunde D-l Colonel Rosetti, și alții de înălțimea D-sale vânătoarească?

Dumitru Aniței, învățător

T. A. MITCHELL — HEDGES: LUPTLE MELE CU MONSTRII MARINI

Era o noapte minunată: vântul sufla ușor, luna se ridica din mare, discul ei gălbui se urca din ce în ce, luminând totul în jur, iachtul, stâncele, mica insulă cu palmierii ei eleganți și totul părea cufundat în imensa liniște a nopții. Reveriile mele au fost brusc întrerupte de Jane.

„Ei bine, unde sunt rechini care mi i-ai promis?”

„Ești cea mai nesuferită femeie. Nu aș putea visa cinci minute fără să fiu deranjat? Insemnările sunt la zi? Ai descris aceasta insulă? Peste tot, ai făcut ceva?”

„Nu încă, dar.....”

„Nici o scuză, o întrerup eu. Ia o lampă și fă însemnările. Când vei termina vom relua discuția despre rechini.”

Cu o supunere forțată Jane a plecat. Dar deabia a început să scrie la mașină când mă întrerupe din nou: „cum se silabizează cuvântul „argousin”?

„Cerule să înghită această femeie” am mormăit eu cu mâine și țâcănitul mașinei de scris începu din nou. Admit că impresiunile n'au fost favorabile redactării unor însemnări prosaice. Eram bucuros că nu am avut eu obligația să le fac. Dar nu credeam că pentru scrierea unui jurnal îți trebuie așa puțin timp. În mai puțin de 10 minute ea s'a reîntors.

„Ei bine, unde sunt acei rechini” reluă ea, întrerupându-mi din nou contemplația mută. Oh! Doamne din cer! Prea calm nu am fost eu nici când și cred că de asta dată m'am făcut vinovat de o ireverență. Jur că femeile sunt mult mai încăpăținate decât bărbații.

Am strigat după Robbie și Levi, cari întinși pe spate stăteau nemișcați și tăcuți. Au sărit ambi în picioare.

„Mergeți până la insulă și căutați ceva momeală. Sau mai bine cereți indigenilor să prindă ei. Noi vom pregăti sforile de rechini până ce voi veți fi pe uscat. Și nu întârziați prea mult” le strig în timp ce ei pleacă cu barca. Știam din experiență că odată ajunși pe uscat, între confrății lor de sânge, putem aștepta ore întregi până ce se reîntorc. Dar s'au reîntors mai repede decât credeam, cu o duzină de seriole și patru lutjani dintre cari am pus vreo câțiva la o parte pentru prânz.

Ținând seamă de mărimea excepțională a rechinelor văzuți mai înainte, am luat două sfori de Manilla de 9 milimetri de cari am legat 2 metri de strună de bronz cu cârlige excepțional de mari. Am fixat pe fiecare cârlig mai mulți pești. Băieții au aruncat sforile la vreo 30 metri în urma vasului și cam la aceeași distanță lateral. Pentru cazul că ne-ar fura somnul, am fixat de capul sfoarei rămas pe bord un bidon gol. Când rechinul va smânți sfoara, zgomotul produs de bidon ne va trezi.

Timpul trecea și nimic nu s'a produs, afară de ceeace am prevăzut: am adormit toți.

Un zgomot asurzitor ne-a făcut să sărim în picioare. Unul din bidoanele goale salta desordonat și primejdios dealungul bordului. Toți patru am prins sfoara, am tras cât ne-au ținut puterile și era cât pe aici să fim trași peste bord. O putere uriașă trăgea de extremitatea cealaltă a sfoarei. Enormul pește era în același timp un cal de cursă, un goliat și un submarin. Am rămas neputincioși în fața lui.

Marea s'a deschis și un uriaș snop de apă s'a ridicat spre cer scuturând mii de perle în lumina lunii. Sfoara încordată ca o vergea de metal, a fost trasă în apă sub un unghi de 80 grade pe urmă întinsă la extrem, trasă înainte și deodată lipită dealungul „Carei”. Iachtul gemea din cap până în coadă. Deodată un zgomot teribil la etravă. Am sărit repede într'acolo.

„Rechinul se va încurca în lanț, desprindeți ancora” țip eu. Din fericire am ajuns acolo la timp însă nu puteam să ne expunem pericolului să fim remorcați din dos. Coralele ascuțite nu erau departe și dublajul de cupru al vaporului era foarte avariat. Dar între două rele alegi pe cel mai mic. Am aruncat din nou ancora.

Abia în momentul acesta observ că Cay Gloria a dispărut. Nu mai aveam în dosul nostru decât stânca și marea. De necrezut! Insula reappare brusc; ea se deplasează. Pe urmă îmi dau seama de realitate: noi ne învârtim în jurul ancorei, rechinul ne întorcea.

„De astă dată am prins frumoasă pradă” exclam eu. „Putem fi fericiți dacă îl scoatem din apă!” Robbie și Levi, optimiști ca totdeauna, mă asigură: „Il vom scoate stăpâne, il vom scoate cu siguranță”.

Am dus o luptă teribilă între împrejurări foarte defavorabile: e mult mai greu să prinzi un pește mare noaptea decât ziua. Rechinul și-a schimbat deodată tactica; aripile dorsale au apărut la suprafață și trăgea cu smâncituri brutale, izbînd sălbatec apa cu coada, pe urmă s'a repezit către iacht, s'a întors.... și s'a încurcat în cealaltă sfoară.

În acest moment observ un alt pește mare, bine identificat prin mărimea și forma lui. Consternat strig lui Levi: „Un alt rechin, un rechin-ciocan mare”.

Jane, foarte emoționată strigă: „Aripile dorsale sunt aproape de un metru înălțime. Vrea să se lupte cu cel prins.”

„Nu domnișoară”, explică Robbie. „Caută momeala dela struna de jos. Sforile sunt încălțite”.

Eu aveam însă credința că rechinul-ciocan căuta să atace peștele contra căruia noi luptam, căci acela degeaba se învârtea și întorcea în toate direcțiile, cel mare îi urma constant toate mișcărilor. Și în vâltoarea mare, în fierberea furioasă care acoperea apa cu spumă pe o suprafață mare aveau credința că lupta a început.

N'am avut timp să ne ocupăm de trupul nostru obosit nici de mâinile noastre acoperite cu răni; trăgeam cu toate puterile de sfoară pentru a apropia rechinul de noi cu scopul de a înfige cangaa în el. Dar bestia era numai furie și sălbăcie și lupta brutal trăgând după ea momeala celeilalte sfori în care s'a încălțit. Am început să sper că rechinul-ciocan nu va lua momeala căci ar fi făcut-o deja dacă ar fi avut intenția.

Neprevăzutul a sosit. Peștele s'a îndepărtat leneș.

„Jane, strig eu, găfăind greu, dacă bestia ceea ar fi luat momeala o mare catastrofă ne-ar fi pândit. Aș fi pariat sută contra unu că sforile s'ar fi prins în elice și...”. Ea m'a întrerupt brusc.

„Uită!”

Peștele se apropia drept spre noi. A dispărut.... o smâncitură teribilă și cealaltă sfoară s'a întins până aproape de rupere.

„Dracu să-l ia, mormăii eu. Iată l'am prins”.

Dumnezeu știe ce-au făcut cei doi pești și ce s'a întâmplat acolo, însă din vâltoarea teribilă au sărit ambii din apă și zgomotul produs de căderea lor a trebuit să fie auzit pe o distanță de cel puțin 5 mile. Vaporul nostru a început să lungească pe valurile provocate de ei. Furia acestei lupte nu voiu uita-o nici odată. Brutele au încercat să se îndepărteze una de alta, exercitând imensa lor putere una contra celeilalte. Dar sforile noastre noi de Manilla rezistau. Iachtul era târât când într-o parte când în alta și lanțul ancorei gemea sub zmănciturile lor. Cei doi pești au încercat să se învârtă în jurul vaporului în direcții inverse, ceeace ne-a salvat. Am știut că dacă sforile s'ar prinde în elice și peștii s'ar încurca în lanțul ancorei, am ajunge într-o situație gravă. Am fi rămas desarmați în fața forțelor lor gigantice.

Deodată observ că mai mulți indigeni au venit să ne asiste. Probabil au auzit de pe uscat zgomotul luptei și au venit să ne dea o mână de ajutor. Erau cinci și noi bucuroși de ajutorul lor. Opt bărbați și o femeie, puternică cât un bărbat, însemnau o putere unită considerabilă, cu toate acestea am rămas neputincioși față de cei doi richini sălbatici.

Sforile s'au încurcat așa fel, încât în realitate era una singură și era imposibil să te ocupi de fiecare pește în parte. S'a scurs mai mult de o oră și lupta uriașilor era

încă în toi. Dar am început să câștigăm teren; am reușit să aducem pe bord vre-o câțiva metri de sfoară. Primul pește era mai aproape de vapor decât rechinul-ciocan; sfoarele s'au descurcat. Am putut să concentrăm toată forța noastră asupra celeia de care era agățat primul pește și nu am cedat niciun centimetru din ea până ce nu am avut peștele la 6 pași de vapor.

„Țineți-l!“ zbiară Levi sărind după cange. Cu o forță puternică aruncă fierul. S'a produs o zguduitoră teribilă, mânerul cangei izbește cora „Carei“ și se rupe la mijloc, iar Levi cade cu capul pe bord. Nu era mult timp de gândit și eu în viața mea nu am văzut un om mai mirat decât Levi stând nedumerit pe bord în mână cu o sfoară flască de capul căreia atârna jumătate ruptă a tigei. Forța musculară a bestiei era atât de mare încât a rupt tigea de oțel a cangei când l-a lovit. Rechinul a intrat într-o furie îngrozitoare, învârtind iachtul ca o jucărie, dar era deja învins. Lovitura dată de Levi a fost decisivă și forțele noastre unite l-au adus la suprafață.

„Trageți!“ am țipat eu sărind după armă. Am tras două focuri unul după altul. Rechinul nu a mai mișcat și ulterior am constatat că cei doi plumbi i-au rupt coloana vertebrală.

Am trecut la celalalt pește și simțeam violentele smâncituri cari mișcau vasul. Am luat sfoara în mână; era întinsă, rigidă cu di ecția spre dosul vaporului. De ceace ne-am temut nu am scăpat, sfoara era încolăcită în jurul elicei.

N'a rămas nimic de făcut; nu ar fi servit la nimic dacă am fi tăiat sfoara. Pentru noi lupta era terminată. Dacă elicea e zdrobită sau axa avariata „Cara“ nu mai e decât o epavă. Perspective sombre, căci ne aflam la depărtare mare de orice loc de unde puteam primi ajutor. Indigenii, cari au venit să ne ajute n'au putut să ne fie de niciun ajutor și s'au reîntors triști spre țarm.

Rechinul ucis a fost tras lângă vapor și noaptea și-a continuat mersul. „Cara“ era zguduitoră din minută în minută; noi am pierdut orice speranță referitor ca elice și la port-elice. De mai multe ori am zărit aripile dorsale ale blăstămatului rechin, și de câte ori dispărea zguduia „Cara“ care gemea de sus până jos. Niciunul nu am dormit noaptea aceea.

Către dimineața zmănciturile s'au oprit brusc, bestia a scăpat... dar și noi. Eram complet epuizați și într-o stare de compălimit. Pentru a ne reface forțele Robbie ne-a pregătit cafea am băut toți avizi; îi simțeam nevoia. Când au apărut primele raze ale zorilor noi ne aflam aplecați peste bord căutând să aflăm în ce stare se afla elicea. Robbie s'a aplecat până ce fața lui a atins luciul apei.

„Stăpâne zbiară el voios, elicea e foarte bine. Sfoara încolăcită tare, dar elicea e foarte bine“.

Sfoara care atârna din vapor era complet flască și nu arăta nici cea mai mică mișcare.

„Rechinul plecat“ țipă Robbie.

„Dracu să-l ducă! Sper că s'a înecat“.

Dar trebuia să degajăm elicea. Cum să o faci? Robbie era adevărat pește când intra în apă. „Mă duc eu acolo“ anunță și se pregătește pentru lucru.

„Nu, nu te grăbi, băiete. Așteaptă puțin. Vom dejuna și vom pregăti două mânere de cange pentru a le avea la îndemână... Nu vreau să te expui fără a lua toate precauțiile.“

Soarele era deja sus când am terminat dejunul. Niciăieri nici urmă de rechin.

„Iar acum, zic eu, dacă vrei să mergi să degajezi sfoara, pleacă. Levi și eu stăm gata cu cangea și arma. Dacă strig ieși imediat.“

Fără șovăire se scufundă în apă cu cuțitul în mână. Il vedem cum se urcă pe elice; cu o lovitură de cuțit taie sfoara de capul căreia atârna — sau nu mai atârna — rechinul. Revine pentru a lua aer și se scufundă din nou. În câteva minute totul a fost pus în ordine.

„E ceva stricăciune? întreb cu teamă.“

„Nu stăpâne, elicea bună. Nimic rău“.

„Bine, scufundă-te din nou și caută capătul sfoarei să vedem dacă e ceva în cârlig.“

Se scufundă și aduce sfoara. Incepem să o tragem pe bord și simțim deodată că o masă grea atârână de ea. Era un monstru, mort deja, din pânțelele căruia lipsea o bucată zdrăvăună.

„Iată pentru ce a murit, Iane. Iată ce a salvat elicea noastră, binefacere adusă de alt demon.“

Dar care trebuie să fi fost mărimea monstrului care a dat aceasta lovitură, care a luat aceasta bestie enormă drept momeală? Rechinul-ciocan pe care îl aveam deja pe bord a fost un pește enorm cu o gură de o circumferență de un metru optzeci și judecând după bucată ce i-a fost ruptă cu o singură îmbucătură, gura celui care l-a omorât a trebuit să fie mult mai mare. Acest lucru ne-a pus serios pe gânduri. În aceasta apă, care nu era mai adânci de 2 și jumătate metri se aflau rechini mai mari decât am văzut vreodată.

Ceva mai târziu am tras cei doi pești la mal. Indigenii erau ocupați cu sfoarele lor pe cari le pregăteau în vederea unui pescuit mai îndelungat. Ne-au ajutat să tragem rechinii pe uscat și am putut să-i măsurăm. Primul pe care l-am capturat a fost un rechin gri (*Carcharias littoralis*) lung de 4 metri 15 cm și cântărea 1300 livre. Rechinul-ciocan avea 4 metri 85 cm lungime, dar cu toate că era mai lung era mai subțire și cântărea aceeași greutate.

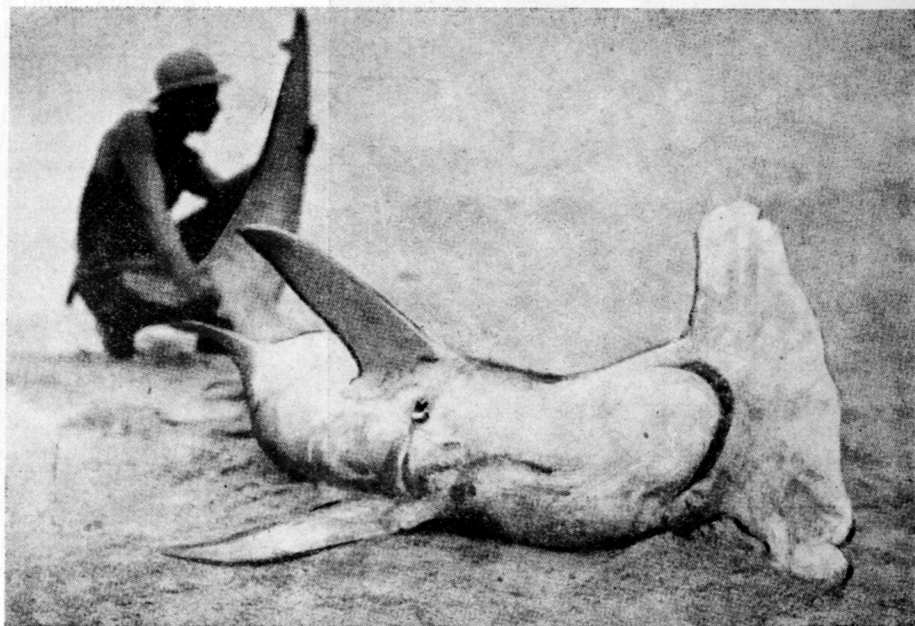
Nici când nu mi-am putut explica cum a scăpat rechinul gri care toată noaptea se afla lângă vapor de atacurile semenilor săi, cum fără explicație a rămas și faptul că rechinul-ciocan care a zăcut un timp îndelungat pe fundul mării nu prezintă nici o mușcătură afară de enorma rană despre care am vorbit. Obiceiurile rechinilor sunt într-adevăr extraordinare. Singura explicație pe care am putut-o admite este că în acel moment a trecut un roi de pești prin apropiere, atrăgând după ei toți rechinii cari după cum se știe preferă carnea vie cadavrelor.

Am fost atât de obosiți încât nu se mai putea pune problema reluării pescuitului. Intrucât îmi aduc aminte hotărîrea noastră a fost unanimă: să mâncăm, să bem și să dormim. Mai ales să dormim. Dar când s'a apropiat seara și luna era deja sus, Jane a început să dea semne de neliniște. Am liniștit-o.

„Nu. Eu nu vreau să pun în pericol din nou elicea. Dacă vrei numai decât să pescuești rechini, n'ai decât să pleci pe uscat și să arunci în apă sfoarele pe cari le fixezi de arborii de cocus“. Am regretat imediat că am vorbit prea mult.

„Iată o idee minunată“, aplaudă ea.

Der eu mă pregăteam să o conving să renunțe la acest proiect. Muschii îmi erau atât de obosiți încât sufeream ca de un reumatism sau lumbago. Cu părere de rău am văzut că e mai încăpățînată ca oricând. Câteodată femeile sunt mai rezistente decât bărbații...

Rechin-ciocan prins cu undița de autor

Ultimul foc

Ne scrie d-l Gavrilă Olteanu, vestitul vânător de fiare mari din Reghin, ajuns acum pribeag, expulsat din țara lui:

„Vă trimit fotografia copilului meu cel mai mic, Constantin. Are abia 11 ani, și totuși arată semne de o mare pasiune vânătoarească și un deosebit dar de a vedea și a iubi lucrurile din natură. În primăvara trecută am avut pe lângă casă doi iezi de căprioară. Constantin a învățat să le imite glasul, fără nici un instrument, cu o măiestrie de neînchipuit, așa, încât de câteva ori l-am dus cu mine în alergatul trecut, și a chemat cu succes țapul.

Eram cu familia mea în un scump teren de vânătoare din munții Mureșului superior, pe la finele lui Iulie. Într-o dimineață, întors dintr-o tură obositoare prin teren, pe la orele 9 m'am trântit să trag un pui de somn, apoi deșteptându-mă am mai lenevit întins pe pat, citind ceva gazetă. Aud deodată un foc de armă. Sar, constat, că băieții mai mari sunt acasă, paznici sunt aici. Lipsește Constantin, și lipsește Mauserul meu 8×60, luneta, binoclul. Reped paznicii în direcția im-

La „Ultimul” foc

pușcăturii, și după o oră apare și Constantin al meu, cu țap și cu cetinuța în pălărie.

A fost primul țap al copilului și cel din urmă foc de armă, care s'a tras de noi în acel raiu vânătoarească, pe care eu l'am creat, cu truda și cu jertfa alor douăzeci de ani! Apoi a venit prăpădul, invazia, alungarea noastră, dorul arzător și neștiampărat după locurile noastre dragi, greaua grijă a zilei de mâine, — zilele, săptămânile, lunile de viață de pribeag, cu cei dragi ai mei părtași ai privațiunilor și durerilor!

Bieții copii noștri! Ei ce păcate au să ispășească?“

Da, — adăugăm noi — cel dintâiu țap a lui Constantin Olteanu, dar nu cel din urmă foc. Vor răsună încă munții noștri de chiotul descătușerii și de bucuria revederii!

Ursul a presimțit cutremurul de pământ?

În ziua de 21 Octomvrie din anul trecut (1940) pe o dimineață de toamnă, frumoasă cum nici în povești nu găsești asemenea, urcam cățărându-mă printre jghiaburile și sulitele de stânci, „Colții B.” din terenul meu din Munții Făgărașului. Vechiul meu paznic de vânătoare, Hașu, — omul înălțimilor mari și al lumii stâncăriilor primejdioase, vechiu și bun cunosător al caprei negre, — îmi era și de data aceasta însoțitorul.

În urcușul nostru văzurăm mai multe capre negre, și o sumedenie de iezi, — lucru care m'a îmbucurat mai cu seamă, fiind svonul că în anul acesta iezii ar fi extrem de puțini. Incercam să trecem un jghiab deosebit de primejdios, ca să putem arunca o privire dincolo de o spinare de stâncă. Deodată, deasupra noastră, dela vre-o cincizeci de pași, unde jghiabul se ascundea în pădurea de brazi, pornește un răcnet fioros. Rămânem întuiți pe loc, cu arma despiedecată, gata de tras, cercetând cu ochii umbrele de sub brădet. Răcnetul se mai repetă de două ori, de nou deosebit de fioros. Apoi tăcere.

— Ce o fi fost asta, măi Hașule? Par'că a răcnit urs.

— De, Domnule Inginer, eu nu știu ce să mai spun. Urs a fi fost el, dar par'că urletul era oarecum și jalnic, cu toate că nimenea nu i-a făcut nici un rău.

Urcând îndată pe jghiab, am dat de culcușul cald al ursului.

Până aici, cu toată întâmplarea destul de curioasă, încă nu e nimic deosebit. Dar peste câteva minute, sezând pe un dinte de stâncă deasupra prăpăstiei, deodată simții un fel de amețală clătinată. Parcă o clipă s'a învărtit lumea cu mine, nemai având sub mine razimul solid al pământului. Imi veni în minte — nu

știu cum —, că oare cum ar fi dacă un cutremur de pământ deodată ar prăvăli coastele aceste de vale...

În dupămasa aceleiași zile am împușcat un țap, care a rămas căzut în vârful unui turn de stâncă, tocmai în apropierea culcușului de urs. Era prea târziu decât să încercăm să coborîm țăpul, și de aceea ne-am înțeles, ca să noptăm în cabana de vânătoare, iar a doua dimineață eu să cobor până lângă sat cu bagajele, iar paznicul să urce de nou, la țăpul căzut, să-l ridice și să vină de vale.

A doua zi, când cam târziu am deschis ochii, Hașu, mai harnic, plecase dela cabană. Am încărcat în spate cele trei ranite și două arme, și gârbovit sub greutatea lor am luat-o la vale. Am ajuns la locul de întâlnire, un tânăr bătut de soare, am lăpădat poverile și m'am întins la odihnă. Mai mult de patru ceasuri am așteptat înzadar, făcându-mi fel de fel de gânduri și griji, din cauza neașteptatei întârzieri a paznicului. În sfârșit apărui, pășind alături de o căruță pe care încărcase țăpul. Părea abătut, era subt la față, palid.

— Ce ai pățit, Hașule? Par'că nu ți-a mers tocmai bine.

Se apropie tăcut, fără să răspundă îndată. Avea ceva pe suflet. Apoi lămurii:

— Trei ceasuri încheiate m'am chinuit ca să cobor țăpul. Dacă era al meu, zău! că-l lăsam acolo. Dar asta nu-i nimica. Să vezi, Domnule Inginer, ce am mai pățit. Nu prinsei bine să ies din jghiabul ăla în care eram amândoi când ne-a răcnit ursul, și a început iară să răcnească, de credea, că-l spintecă cineva de viu. Apoi a început să arunce cu bolovani mai mari decât capul, pe jghiab la vale, de se părea că curg stâncile, și bubuia pământul sub mine. Dacă ne făcea ieri ursul comedia asta, și slobozea asupra noastră bolovanii, pe când eram în jghiab, nu mai ieșeam vii de acolo. Crede-mă, Domnule, că așa urlete, și așa întâmplare cu urs nu am mai pomenit de când sunt. Și nu sunt de ieri, și multe mi-a fost dat să pățesc.

Oricât eram de cu încredere în ceea ce îmi spunea Hașu, eram ispitit să nu cred această fantastică poveste, cu toate că mai auzisem eu despre urși care aruncă după om cioate, buturugi, când sunt tulburați dela tufele cu smeuș. Povestea cu bolovani cât capul, care veneau mulțime pe șurlău la vale, de tremura pământul, mi se părea oricum cam „spieriată”. Căutând explicațiuni, mă gândeam și la eventualitatea, că fugind ursul la deal pe jghiab, va fi desprins bolovani în graba lui prea mare.

A doua zi însă am citit în „Curentul” despre cutremurele de pământ care s'au produs și în diminețile zilelor de 21 și 22 Octombrie.

Și deoarece mi se pare că urletele ursului erau reflexul de groază al presimțirii cutremurului — pe care l'am simțit apoi în vârful stâncii, și eu, și care a doua zi a pornit grohotișul pe jghiab la vale, — am socotit ni merit să le povestesc toate aceste cetitorilor revistei noastre.

Purtarea curioasă a unei capre negre

Astă vară, prin August, făceam o excursiune pe Retezat. Obiectivul meu nu era cinegetic. Doar o undiță dacă era alăturată bastonului de alpinist — prevedere inspirată de unele zvonuri, care îmi vorbeau despre păstrăvi enormi și deosebit de hămesiți în lacurile alpine de acolo. Aparatul de fotografiat a lucrat tot timpul harnic și din miraculoasele băi au ieșit — acasă — multe imagini frumoase. Una e cea, care e alăturată acestor șire. Iși are povestea ei.

Treceam pe un plai, care se lipa strâns de pieptul prețipis al unei coaste de stâncă. Deodată, la o curbă a stâncei, abia la 30 pași, observ ridicându-se ceva — ce a fost recunoscut de mine curând: capul unei capre negre. Capul se ridica, cobora dispărând.

Cu multă băgare de seamă am avansat încă vre-o zece pași — capra m'a observat. A rămas nemișcată privindu-mă țintă. Nemișcat am rămas și eu. Cât vom fi stat așa nu-mi dau seama. Cred însă să fi fost 2—3 minute.

Oare de ce nu fuge? Să nu mă fi recunoscut?

Mai înaintez un paș. De mișcare sigur, că va sări — mă gândeam. Capra a rămas însă nemișcată.

Am înaintat din nou, și la o distanță cu totul mică am scos aparatul fotografic, l'am pus la punct și am expus.

Ce să fac? Capra nu voia să plece. Să o alung, să o speriu? M'am întors și am apucat apoi pe altă cărare, care ducea tot în spre locul unde voiam să ajung.

Acasă dezvoltând filmul, observ, că nu era singură capra. Lângă ea se vede capul unei ied, cu urechile lui lungi. Această imagine poate să ne ducă la o ipoteză verosimilă a cauzei pentru care capra nu a plecat la apropierea marelui dușman — omul. Poate iedul era lovit, infirm, neputincios să se deplaseze și mama lui nu a avut inimă să-l părăsească.

O ipoteză. Fotografia fixează clipa reală. Mințea și experiența noastră caută explicațiile — ipotetice. De ce să nu ne oprim la ceea ce totdeauna e duioasă: spiritul de jertfă al mamei?

Placa fotografică a descoperit iedul...

Animale care au presimțit cutremurul

La câteva zile după cutremurul catastrofal, care a adăugat încă o durere durerilor românești, am luat parte la o vânătoare, organizată pe hotarul comunei Doștat, din Județul Sibiu. Intre-amiazi, stând de vorbă cu sătenii-gonași i-am întrebat de ceea ce au pățit în noaptea cataclismului. Intre altele mi-au povestit un lucru interesant, lucru, care — după cum am aflat mai târziu — s'a întâmplat și în alte comune.

Satul dormea liniștit, când deodată au început să urle câinii a pustiu, și s'au stărnit ca de mare primejdie toate galiile de prin curțile oamenilor. Găinile, rațele, găștele, curcile glăsuiau în tonurile alarmei extreme, care numai a putut a ieși de prin cotețe, din șuri, s'a coborât din poduri și a nizuț spre lărgime. Deodată toate ulițele s'au umplut de galițe speriate de moarte. Au ieșit îndată și oamenii, să vadă ce primejdie, ce ceată de vulpi se va fi năpustit în sat, de a ridicat toate orășaniile dela un cap al comunei la celalt.

După puțină vreme au simțit oamenii frământarea pământului, sinistrele sunete din adâncuri, zguduiturile, care și pe aici au fost destul de puternice.

Apoi s'a liniștit pământul, pe rând s'au liniștit și găinile și tovarășele lor, s'au tras spre sălașuri, au pus capetele sub aripi și au continuat visele întrerupte.

Intre „presimțirea” paserilor (și a câinilor) și între primele zguduituri trebuie să fi trecut cel puțin 5 minute. Doar până s'au alarmat, până au pornit, până au ajuns pe drum paserile, până au trezit sau până au ieșit oamenii, a trebuit să treacă cel puțin acest interval de timp. Cred însă, că el a fost mai lung. Deci „alarma” animalelor acestora era destul de timpurie, ca oamenii să se ridice din case și să se salveze, chiar dacă ar fi fost vorba de case cu mai multe etaje.

Dar oare cum s'au comportat animalele sălbatice? N.

Mărunțișuri balistice

Din țevile „choke-bore” așa cum ni le livrează astăzi marile uzine fabricatoare de arme de vânătoare, nu se poate obține procentul cel mai ridicat de lovituri de alice. Cunoscutul constructor de arme de vânătoare, F. Jäger-Suhl, a început încercări pe căi noi, și se străduiește să ajungă la un mai ridicat procent de alice în țintă prin modificarea încărcăturii de alice. Aplică în acelaș cartuș trei feluri de alice, așezate în pături una peste alta: alice moi, alice tari, alice foarte tari. Prin această metodă a reușit să obțină din arme cu tragere bună un procent de 90%. Procedeu acesta e patentat în Germania. Deoarece producerea de alice extratari este făcută imposibilă de câțiva ani, din motive politice-economice, azi nu se mai confecționează cartușe după această metodă. Invenția însă rămâne, pentru a fi utilizată în viitor.

Un procent atât de mare de alice care intră în țintă își are însemnătatea mai ales la tragerea în vânat stătător, ca d. e. cocoșul de munte. În cazul acesta se poate întrebuința încărcătură cu alice mici, care acoperă bine vânatul, produc mai ales o puternică comotie nervoasă, — ceea ce urmărește în prim rând snopul de alice.

Angheli Capră

În epoca, când am luat pușca în mână — este mai bine de o jumătate de secol de atunci — o lege a vânatului aievea nu exista. Pot spune, că sportul nostru se putea practica oriunde. Goanele erau rare: începând de la Septemvrie se vâna aproape numai cu copoi.

Acest fel de a vâna, departe de a fi distrugător, cum cred mulți, este mult mai puțin productiv decât vânătoarea cu prepelicarul și mai cu seamă cu goana, — cere însă un loc mai întins. Vânărea cu copoi ne mai fiind azi permisă pe zăpadă, nu mai poate fi practică, întrucât pe la noi începând din Noemvrie cade zăpada. Cine mai poate ține copoi, ca să poți vâna cu ei trei-patru săptămâni, — și ce poți aștepta dela câini în asemenea condițiuni?

Deci, odinioară vânam mult cu copoi, — la iepuri, la vulpi, la căprioare. Într-o zi, pe zăpadă, câinele a luat o căprioară. A mănă-o fără să se tragă în ea, ceea ce — de altfel — se întâmpla destul de des. Față de insuccesul acesta, unul dintre pușcași ne propune, să ne aducă pe Angheli Capră. Omul acesta era dela Mogoșești, de lângă Iași. Nu știu, care va fi fost numele lui adevărat, dar porecla sub care era cunoscut arată îndestulător, care anume era specialitatea lui.

A doua zi a venit și vestitul Capră, de care de altfel mai auzisem multe. Era un moșneguț mărunțel, mic, slab, încins peste suman cu o coajă de teiu. Avea doi oameni de ajutor, cam la fel cu el, înarmați cu câte un pistol cu capsă, încărcat cu praf. Cei trei formau un „trio” cât se poate de original și reușit.

Angheli avea meșteșugul să urmărească căprioarele și să le mănă spre vânători, — lucru care nu este așa ușor cum s'ar crede, fiindcă la această treabă se cere multă practică și să procedezi în chip foarte inteligent.

Angheli dădea glas ca copoi. Ajutoarele lui, postate la aripi aveau ca slujbă să întoarcă vânatul, trăgând câte un foc din pistoale, la comanda lui Angheli.

După un scurt sfat, ne-am despărțit. Noi, vânătorii, ne-am dus să cuprindem dealul. Angheli și-a trimis oamenii la posturile lor, iar el a rămas locului așteptând semnalul dela noi. Când l-a primit, a început a căuta. După vre-o jumătate de ceas ne-a vestit, că a sculat o capră. A început a o mănă, dând un fel de glas chefnitor, și pe lângă asta ne striga, îndemnându-ne să ținem mai la dreapta, mai la stânga, ori să luăm seama la mijloc, — așa cum cotea vânatul. Dacă i se părea, că capra are de gând să scape pe la vre-o aripă, striga ajutorului din aceea parte, — care avea grije să se ție tot în dreptul lui Angheli — să tragă foc din pistol. Astfel, capra era mai mult adusă, nesperiata cum e când o mână copoi. Pe cea din ziua amintită a adus-o la gura puștii.

Dacă trecea capra — de altă dată — printre noi, sau dacă era greșită, Angheli se oprea și cercam norocul în altă parte.

Nu mult am vânat cu Angheli, întrucât după puțină vreme m'am strămutat în altă localitate. Nu l-am putut vedea și la alt vânat. Sunt convins, că adevărata lui artă s'ar fi arătat la porci. De sigur, că lui Angheli îi trebuia zăpadă, și apoi îi trebuiau cei doi tovarăși pricepuți.

Am descoperit din amintirile mele pe acest om original, și de dragul lui, dar și de dragul vremilor de atunci, când vânam realmente fără să distrugem. Era prea frumos, decât să fi putut dura... Acum nu se cunosc decât goanele. E frumos și sportiv, oare? Cam cum e pescuțul cu năvodul!

De obicei, dintre cei 15 sau 20 vânători întruniți pentru o goană (era să zic „măcel”), 2 sau 3 cunosc realmente vânatul, 7 sau 8 sunt buni trăgători cu armele moderne, iar restul este „umplătură”.... Să mi se ierte vorba!

Un Moldovan

CARTI/REVISTE

S. Schumacher v. Marienfrid: Vânătoare și Biologie. (În limba germană.) Col. Verständliche Wissenschaft Nr. 44, Ed. Springer. — Berlin, 1939, 136 pag. 94 fig., Lei 250.

Într-o cărțuie elegant tipărită, prof. von Marienfrid dela Universitatea din Iunswick, lămurește lumii vânătoarești netăgăduita legătură între vânătoare și biologie. Cartea sa adresează în primul rând vânătorilor adevărați, care nu-și măsoară capacitatea și specializarea prin precizia tirului și a numărului de piese doborâte. E scrisă pentru vânătorul îndrăgit de tainele minunate ale naturii, pentru vânătorul „cult” care ieșit într-un teren de vânătoare cercetează complexul problemelor de viață a animalelor de vânătoare. Aici stă însemnătatea întregii probleme, ca prin cunoașterea valorii biologice a vânatului, să poți aviza la măsurile administrative de protecție și pază. Într-un cuvânt, administrația acestor daruri ale naturii, este strâns legată de cunoașterea temeinică a biologiei.

Porcând dela aceste principii, autorul analizează o serie de probleme asupra formării coarnelor, influența mediului asupra dezvoltării trofeelor, însemnătatea coarnelor de cerb, tapi și capră neagră, determinarea vârstei, constituția pielei, părului, variațiile de culoare și a. m. d. Felul cum este tratată întreaga lucrare, poate fi considerată ca o Biologie comparată a vânatului.

Autorul clarifică științificește multe din confuziile ce se produc în lumea vânătorilor, relative la trofee, vârstă, etc., stabilind și o nouă nomenclatură precisă a diferitelor organe mai importante.

Scrisă ușor și păstrând linia științifică, lucrarea prof. Marienfrid, trebuie citită de cât mai mulți vânători.

Dr. George D. Vasiliu

Guinot Robert: La Chasse. Ed. Larousse, Paris, 1939, 326 pag., numeroase figuri, Lei 180.

După celelalte lucrări ale autorului de mai sus — „Pentru a deveni un bun pescar”, „Vânătoarea modernă” și „Pentru a deveni un bun vânător”, Larousse își întregeste colecția cu cartea de față.

Scrisă în gen enciclopedic „Vânătoarea” tratează pe larg despre arme, câni, vânatul de câmpie și munți, vânatul mare, animalele răpitoare, organizarea vânătoarei și legislația.

Adăugată la puținele cărți de vânătoare scrise în limba franceză, lucrarea lui Guinot va interesa de sigur pe mulți dintre vânătorii noștri.

Dr. G. D. V.

Niklitschek Alex.: Wunder überall. Edit. Scherl, Berlin, 1940, 286 pag., Lei 293.

O carte scrisă pe înțelesul tuturor din domeniile naturii: fizică, chimie, tehnică, industrie, plante și animale. Toate fenomenele din natură care ni-se par atât de curioase, sunt lămurite în mod magistral prin experiențe simple și edificatoare.

Niklitschek Alex.: Technik des Lebens. Edit. Scherl, Berlin, 1940, 341 pag., Lei 338.

Mare maestru în popularizarea științei, Niklitschek, supune cititorilor o nouă lucrare asupra manifestărilor de viață. Sunt discutate și clarificate în această carte multe minunății ale naturii, care în credința populară îmbracă haina misticismului.

Credințele poporane relative la fenomenele naturii sunt explicate și documentate științificește. Înstrătat cu multe planșe și fotografii originale, cartea devine astfel mai ușor de înțeles.

Dr. G. D. V.

Buletinul Pisciculturii Românești. No. 1. 1940. Redacția: Str. Dr. Capșa 19, București VI.

Asociația piscicultorilor din România, în scopul de a lămuri problemele științifice, economice și financiare privitoare la această ramură de producție agricolă, a le desbăte și face cunoscute nu numai în cercurile mai largi cari pot îndruma, conlucra sau ajuta dezvoltarea pisciculturii românești, a hotărât editarea unui buletin trimestrial.

Primul număr are un cuvânt introductiv semnat de Dr. Gr. Antipa, fostul președinte al comitetului de conducere al Pes-

căriilor Statului. Semnează apoi articole Dr. Th. Bușniță, despre Însămânțarea digurilor de eleșteu; Ing. G. Bărcă: Călugărul ca lucrare de artă în sistematizările piscicole. Menționăm că d-l Ing. Bărcă este singurul specialist dela noi în construcții piscicole. Urmează alte articole semnate de M. A. Ionescu: Biologia linului; Niculescu Duvăz: Lupinul ca hrană artificială în alimentația crapului; Dr. I. Pitiș: Asociația și dezvoltarea pisciculturii.

Buletinul este completat cu recenzii, note și informațiuni.

Ne bucurăm de apariția acestei reviste și îi dorim viață lungă.

Dr. G. D. V.

Alverdes Fr.: Die Stellung der Biologie innerhalb der Wissenschaften. (Ed. Elvert, Marburg, Lei 50.)

O broșură scrisă cu nerv. O conferință plină de filosofie asupra poziției biologiei față de celelalte științe. Biologia, pe lângă a avea ca obiect viața animalelor și plantelor, ea este o știință a legilor vieții, situându-se ca intermediară între știința naturii și a spiritului.

H. L. Schanz: How best to manage herds of big game (U. S. A. Forest Service). — Administrarea corectă și bună a efectivului de animale sălbatice depinde de ținuta rațională a oamenilor interesați în oarecare fel. Deciziunea, că ce anume măsură trebuie luată, ce atitudine, în o situație oarecare, — trebuie să fie lăsată în sarcina oamenilor de specialitate, tehnicieni, și să nu fie lăsată pe mâna amatorilor, așa după cum prea adese se întâmplă. În relația cu agri- și silvicultura, trebuie să se țină seama, că vânatul mare nu poate fi împrăștiat după plac, ci el trebuie să fie ținut sub control și înfrânat ca număr, potrivit situațiilor locale, și în prim rând potrivit capacității de hrănire a terenului respectiv. Specialiștii sunt chemați să constate aceste elemente, și să facă o corectă balanță atât în terenele cuprinse de agricultură, cât și în cele de pășunat și silvice. Singură operă de ocrotire duce, iară gres, la o suprapopulare. Utilizarea stocului de animale, prin vânătoare e o necesitate. De prezent, abia a treia parte a producției anuale e „secerată” de vânători și e indicată o majorare a numărului de vânat mare ucis. Ca să se asigure și o balanță optimă, și o utilizare rațională și cât mai bogată, e nevoie numaidecât de o colaborare a tuturor factorilor interesați: silvicultori, agricultori, vânători, societăți și instituții de ocrotire etc. Măsurile unilaterale duc la rezultate nedorite.

Buletinul Pisciculturii Românești (București, Nr. 2 — Decembrie 1940). — „Buletinul” trimestrial al „Asociației Piscicultorilor din România”, dă unele utile îndrumări și temeinice studii în domeniul care preocupă. D-l Dr. Th. Bușniță, examinează rostul răpitoarelor în eleștee, arătând pe rând folosul și măsură daunei, pe care o reprezintă în aceste lacuri destinate în special crapilor, știuca, șalău, somnul, bihanul — cele mai obișnuite specii de pești răpitori ai noștri. Ca concluziune autorul arată, că e recomandabil să se alimine știuca și bihanul, păstrând în lacurile cu crapi somn și șalău, în număr potrivit, — pentru eliminarea peștilor bolnavi și a măruntșului de specii necomercializabile, care mănâncă hrana peștilor utili. — D-l Dr. I. Pitiș dă o descriere tehnică a eleșteelor sistematice din Nucet (Dâmbovița). — D-l I. Pojoga, inginer-hidrobiolog dă sfaturi practice referitoare la „tehnica fecundăției artificiale la pești”. — Revista cuprinde date statistice referitoare la pescuitul în apele de șes și tânăra organizare a acestuia.

T. T. Chaddock: Chemical analysis of deer antlers (Wisconsin Conservation Dept.). — Ce se alege din coarnele, pe care cervidele din libertate le lapădă an de an? Doar trebuie să fie o cantitate enormă aceste coarne lăpădate, și totuși numai foarte puține sunt găsit și utilizate de om. Răspunsul pe care îl dă autorul lămurește: micile rozătoare — dela veveriță la șoareci — găsesc în aceste coarne o hrană bună, substanțială, de care fac uz în cea mai largă măsură. Analiza chimică a coarnelor arată, că ele conțin trei substanțe nutritive: protein 34,50 %, oxid de fosfor 19,28 % și calciu-oxid 25,26 %. Nutri-ment care conține multă proteină găsesc rozătoarele relativ ușor (nuci, grâne etc.), fosfor și calciu găsesc însă mai greu.

În coarnele lăpădate găsim în abundență aceste trei nutrimente de mare valoare. Conformarea danturii lor, le permite să roadă aceste „oase”, fără deosebită greutate.

Der Deutsche Jäger (München, N-rii 35—38/1940). — Din descrierea unei amintiri vânătoarești a d-lui H. Elven, constatăm, că vânătorii din Germania nu prea pot fi mulțumiți cu calitatea mistreților, pe care îi mai adăpostesc pădurile germane. „Poți număra pe degete” mistreții într-adevăr solitari, volnici, bătaioși. Incolo măruntș fără o reală valoare vânătoarească, măruntș care a hărțuit fără a i se lăsa timpul necesar să crească. — Un foarte judicios articol semnat de d-l A. Wilhelm, atrage pentru a x-a oară atențiunea lumii vânătoarești, asupra realei și marelui primejdii, pe care o reprezintă pentru vânatul mic util răpitoarele așanumite „mici” dihoi, nevăstuici, ermină. E de mirare cum sunt unele adevăruri, pe care refuză să le accepte lumea vânătoarească și să le deie urmare. Așa e și cu această categorie a răpitoarelor. Și nici imagina nu ne putem, în ce număr mare se află ele în terenele noastre de vânătoare și ce daune cauzează. Nevăstuica, acest animal mic, cu aspect elegant face adevărate hecatombe în vânatul util aripat, în iepurii mai ales tineri. Nenorocirea e, că are în fire instinctul de înmagazinare — deci ucide nu numai atât, de cât are nevoie ca să-și astâmpere foamea, ci ucide în plus și pe seama magaziei. Și o face aceasta irațional, omorând pe capete și înmagazinând și vara, când prada ucisă se strică de grabă, devine inutilizabilă. În schimb dauna mare pe care o pricinuieste ermina provine din aceea însușire a acestui animal, că vânează pe un teren restrâns. S'a constatat, că „revirul” unei familii de ermine nu e mai mare de 2 ha, între împrejurări normale. Rămâne între aceste hotare, între care apoi seceră totul, nerămânând acolo nici cuib de iepure, nici de potârniche, fasan, apoi pui fraged de căprioară etc. Singurul mijloc de apărare e cursa-ladă. Aplicată unde trebuie și cum trebuie dă rezultate foarte bune. Abia din aceste rezultate își dă seama vânătorul ce . . . abundență de nevăstuici și ermine a avut în teritoriul său.

Deutsche Jagd (Berlin-Neudam, N-rii 33—38, 1940). — Conducătorul revistei, Baronul von Dungern-Oberau dă sfaturi prețioase referitor la ocrotirea căprioarei în terene cu vânat mare, nobil. — Ing. R. Hartlieb semnează un frumos articol-schiță vânătoarei de ierunci în regiunile superioare ale Carintiei. După descrierea aceasta, în acele regiuni trebuie să existe încă un bogat efectiv al acestui delicios vânat. Autorul arată, că o dată, la chematul fluierului de ierunci s'a prezentat o vulpe. Știm și noi, că la chematul cocoșelului — la imitativul acestui chemat — se prezintă adeseori dușmanii ieruncilor: vulpe, ijer, nevăstuică, bufniță mare etc. Un vânător din Brașov, d-l Hahn, a avut rara şansă, să împuște cu o dubletă o ieruncă și un ijer (în Poiana Brașovului). Colaboratorul nostru d-l col. R. Schneider-Snyder a descris de asemenea câteva întâmplări când la chemarea cu fluierul pregătite de d-sa (sistem Walentinits), a venit vulpe, ijer. — Rapp-Elsdorf împărtășește cititorilor interesante experiențe, privitoare la efectele cartușului „D Mantelgeschoss”, cal. 6,5 × 57, fabricat R. W. S. Nürnberg, tras asupra căprioarei. Acest cartuș s'a dovedit și asupra căprioarei carpatin — cu mult mai rezistent ca cei german — cu efect ideal. Chiar la vânătoarea de capre negre am putea susține, că e glonțul mai potrivit din cele în uz până azi. În timpul din urmă s'a pus în circulație „Superexpress”-ul 5,6 mm, sistem Vom Hofe. După informațiunile pe care le avem, acest glonț a fost încercat la noi de d-nii Dr. N. Nițescu, ing. Emil Witzel și col. R. Schneider-Snyder. Am fi bucuroși să cunoaștem opiniunile lor asupra acestui nou produs balistic. — H. O. von Bonon-Ponitz stabilește, că alături de forestier, care trebuie să grijească cu ochi vigilenți pădurea, și vânătorul are îndatoriri cu mult mai grele în timp de război. Pe deoparte trebuie să deie comunității ajunse la strâmtoare cât de multă carne de vânat, — de alta parte trebuie să grijească ca exploatarea să nu fie exagerată, asigurând continuitatea vânatului și belșugul lui. În special nu e îngăduit să se imoale inima vânătorului în fața mizeriei la care fac trimitere toți braconierii de azi, cari vreau să-și scuze fapta.

Magyar Vadászújság (Budapesta, Nr. 25, Decembrie 1940). — Oare de ce trebuie ca anume neam de oameni să fie de recredință, și să meargă până acolo încât să spereze, că minciunile sfruntate nu vor fi arătate cu degetul? Sau doar minciuna nu e rușine pretutindenea? Iată cetim în revista de vânătoare dela Budapesta un prelungit articol semnat de un „Fülöp Imre, m. kir. százados”, în care pretinde că arată stările vânătoarești din Săcuime. O colecție de naivități vânătoarești, presărate prin-

tre neadevăruri cu grămada. Cităm pasajul, în care ilustrul autor arată care a fost cursul dezvoltării prosperității vânătoarești din județele săcuiești, prosperitate pe care toată reaua lui credință nu o poate nega. Iată ce constată: „În munții săcuiești sunt mulți urși, datorită funcționarilor ministerelor românești. Fiindcă acești funcționari au fost foarte egoiști. A devenit obicei următorul mod de a câștiga teren de vânătoare: întâi erau lăsate societățile de vânătoare minoritare să îmbunătățească efectivul vânatului. În anii 1920—1930 în munții săcuiești o piesă de vânat mare era o mare raritate. Deci nu li se renta domnilor români să plătească bani scumpi pe aceste teritorii. Au dat terenurile de vânătoare societăților minoritare și au restrâns dreptul de a împușca, cu măsuri draconice. Societățile compuse din vânători săcuici s'au pus pe treabă să înmulțească vânatul. Au făcut-o aceasta cu mult succes, cu multe parale, dar fără statute aprobate. În zadar au cerut să li se aprobe statutele, — domnii de român au găsit totdeauna vre-o greșală, dacă nu alta, vre-o greșală de formă. Într-o bună zi de toamnă apoi, când mugetul cerbilor răsună prin munții acoperiți cu păduri, a apărut deodată Popescu sau Popescu (NR.: Voită schimonosire a autorului) la primăria comunală și a arătat o scrisoare, că el a arendat cu 30.000 Lei cele 15.000 jugăre din hotarul de munte al comunei. Vânătorii minoritari în zadar au mers să se plângă. Au fost respinși cu pretextul, că nu au statute aprobate, apoi cu aceea că de acum înainte arendarea terenurilor se face prin licitațiune ținută la minister. Așa a ajuns în posesiunea domnilor Popescu sau Popescu dreptul de vânătoare. De sigur ei erau funcționarii secției de vânătoare a Ministerului de agricultură român . . .”

Dacă nu am fi imuni față de campania de minciună pe toate terenurile, care a ajuns să fie a doua natură a scumpilor noștri vecini dela apus, am fi indignați. Așa ne mulțumim să spunem răspicat: *minciună!* Să poftescă domnului căpitan regesc unguresc Fülöp Imre, să ne arate un singur caz concret, similar celui pe care îl povestește. Să ne arate o singură societate de vânătoare săcuică, mai mult: un arendaș de teren săcuici, care a jertfit ceva pentru îmbunătățirea vânatului de acolo. Unde e societatea, unde e vânătorul săcuici, care în cei douăzeci de ani trecuți a jertfit 1000 de Lei, pentru dragostea față de salbătăciunile munților, pentru o operă de ocrotire? Adevărul este, că vânătorii români, societățile de vânătoare române au jertfit multe milioane, ca să salveze acele teritorii puse de braconierii săcuici, și să le facă raiul pământesc, de care nu sunt vrednici cei ce îl calcă azi vremelnice.

Dar minciunea se prinde ușor: a) Prin 1926 deja ocrotirea românească a arătat rezultate admirabile. b) Arendarea prin minister se face numai din toamna 1938, — înainte primăriile, compozitorii făceau, și prin bună învoială și prin licitațiune, arendarea.

Ilustrul autor face și ironii: Acel „Popescu” să îngrijească bine terenurile de pe Retezat, Parâng, din Munții Sibului, ai Hunedoarei, ai Severinului, — până va veni el — m. kir. százados — să ocupe și aceste terene de vânătoare.

Noi cu toată hotărârea și încrederea îi răspundem: Nu veți avea vreme să pustiți scumpele noastre terene de vânătoare de pe Călimani, Seaca, Ineu, Harghita, Maramureș, până veți face cale întoarsă. Iar braconierii — despre care spune însuși ilustrul viteaz, că s'au înmulțit înspăimântător de când îngrijirea e ungurească — nu vor putea ruina atâtă, încât vânătorii români să nu poată reface, aducând de sigur noi jertfe. Situația pe care o huliți cu reacredință, și care e o mândrie a politicii vânătoarești române.

H. L. Shantz: Necessary concepts in big game management (Utah Agr. College). — Menținerea unei vegetațiuni variate și bogate este probabil cel mai bun mijloc să menții un sol bogat, iar vânatul este și el un produs al solului. Primul lucru, de care trebuie să se țină seamă când e vorba de proporționalizarea numărului vânatului mare este, ca nutreământul să fie suficient pentru anul întreg, deci și în lunile de iarnă, sărace. Acolo, unde densitatea a ajuns atât de mare, încât iarna nu găsesc hrană suficientă, trebuie să intervii omul, răbind cu arma. Pare mai bună metoda de a se împușca proporțional din toate vârstele și de amândouă sexele. A se vâna, în sensul, ca să se scoată din stoc elementele cele mai bune, ar fi o metodă cu totul irațională și dăunătoare. Publicul trebuie să înțeleagă, că vânatul încă este un produs al pământului, menit să aducă oamenilor foloase și desfătare, și trebuie să fie îngrijit, punându-se în rațională relațiune cu plantele, celelalte animale, cu pământul și omul.

STIRI MĂRUNTE

Ne arătam recunoștința față de următorii prieteni ai „Carpaților”, care au dat urmare apelului nostru și ne-au adus noui abonați:

Dragoș Navrea (Brașov), Dr. Ieronim Stoichiția (Sibiu), G. Curcă (Brașov), Soc. Rom. de Vânătoare Brașov, Valer Pascu (București), Colonel M. Sutz, Marin Ciorte (Mediaș), Victor Ungureanu (Câmpia Turzii), Lucien Place (Roman), U. A. Corina (Făgăraș), Teodor Blagi (Rieni), Dr. Ioan Orăștianu (Sibiu), Gabriel Varparonian (București), Gh. Giurăscu (Fântâna Mare-Baia), Ioan Iliu (Sibiu), Dumitru Bratu (Sibiu), „Industria Sârmei” (Câmpia Turzii), D. Giurăscu (Turnu Severin), D. I. Niculescu (București), Corneliu Vucu (Caransebeș), George d'Albon (Iași), Dr. St. Ieremia (Constanța), Preot N. Mănescu (Câmpulung-Muscel), V. Al. Ieremia (Puchenii-Prahova), Loc. N. Nicoară (Măicânești), Dr. Coriolan Russu (Turda), Emil Nistor (Ocna Mureșului), Iacob Beldie (Slobozia), Ștefan Pantea (Turda), Grigore Gr. Georgescu (Ploiești).

Sperăm să putem continua, tot mai bogată, această înșiruire a prietenilor care ne dau un efectiv concurs.

*

În articolul „Cerbul sub influențele omului” al d-lui Ing. Aurel M. Comșia, din numărul 12/1940 al revistei noastre, s'au strecurat unele greșeli de tipar. Iată corectarea lor:

În pag. 293, coloana I, alineatul 2, rândul 2, — a se citi „regresul”, în loc de „progresul”.

În pag. 293, coloana II, rândul 5 din jos în sus, a se citi „încarcerarea”, în loc de „încărcarea”.

În pagina 295, coloana I, alineatul 5, rândul 6, a se citi „scăderea producției de lemn pro ha.”, în loc de „scăderea lemnului pro ha.”.

În pagina 295, coloana I, alineatul 6, rândul 10, a se citi „ca resursă de hrană”, în loc de „ca resursă”.

În pagina 296, coloana II, alineatul I, rândul 2, a se citi „a 13 cerbi”, în loc de „celor 13 cerbi”.

În pagina 298, coloana II, alineatul 2, rândul 7, a se intercala „(Fig. 7-a)”, și anume după fraza „Wyoming, USA”.

În pagina 298, coloana II, alineatul 2, la capătul rândului ultim, a se adauge „(Fig. 8)”.

În pag. 300, coloana I, rândul 6 din jos în sus, a se citi „încurajat”, în loc de „înconjurat”.

În pag. 301, coloana II, rândul 7 din jos în sus, a se citi „coloana”, în loc de „coloanele”.

*

Au fost numiți următorii inspectori județeni onorifici de pescuit pentru râurile de șes:

Alba: Ionel Barbu; Arad: Teodor Barbatei; Argeș: Mihail Pahone; Bacău: Ioan Paloșanu; Baia: Ing. I. Volosciuc; Bihor: Vasile Codrea; Brașov: Dr. V. Dogariu; Buzău: Iancu Movileanu; Caraș: Victor Mușă; Covurlui: D. Nadă; Dâmbovița: Cristian Ionescu; Dolj: Ioniță Constantinescu; Dorohoi: Gh. Dintevici; Făgăraș: V. Silaghi; Fălciu: Alex. Săvulescu; Gorj: Septimiu Gheorghiu; Hunedoara: Iuliu Marinescu; Ilfov: Av. Radu Vitan; Mehedinți: N. Cuțui; Neamț: Carol Marighetto; Olt: Marin Scărlătescu; Prahova: E. Romanescu; Putna: Gh. Anastasiu; R.-Șarat: Hr. Paraschiv; Roman: Cpt. Soare Munteanu; Romanai: D. Călinescu; Severin: Petre Gheleşeanu; Suceava: Gh. Popovici; Târnava Mare: Titu Băluțoiu; Târnava Mică: Eugen Moldovanu; Teleorman: I. Davidescu; Timiș: Victor Veină; Turda: Gh. Liciu; Vâlcea: Nicu Enescu; Vlaşca: C. Popescu Vifor.

*

Prin Jurnalul Consiliului de Miniștri, No. 2400 din 10 Decembrie 1940, publicat în M. O. No. 297, din 17 Decembrie 1940, au fost decretate „monumente ale naturii”: a) Arinișul dela Sinaia, în întindere de 10.370 m. pătrați, proprietatea Universității din București; b) Stejarul lui Mihai Viteazul din comuna Grădiște, Vlaşca; c) Stejarul lui Matei Basarab din comuna

Plătărești, jud. Ilfov; d) Stejarul de lângă vechea biserică de lemn din comuna Duboz, Timiș-Torontal; e) Trei parcele în nisipurile dela Hanul Conachi. Totdeodată s'a prelungit încă pe o perioadă de 5 ani opreliștea de a culege ouăle de corb (Corvus Cornex) și acele de aquilă (Aquila Crisaetos).

*

Un ziar de mare tiraj, publică la 23 Decembrie o corespondență din Fălticeni, sub titlul „Din cauza iernei aspre, fiarele dau năvală în sate”. De data aceasta pe lângă lupi, feroșii invadatori ai satelor sunt și mistreții. „Mistreții au părăsit și ei pădurile, dând târcoale pe lângă sate. La marginea satului Drăgănești a apărut un cârd de 13 mistreți, ridicând tot satul în picioare. Oamenii au pus mâna pe topoare, furci, hârlețe, etc., reușind să-i fugărească”.

Acum noi, după atâtea corespondențe de această natură, înțelegem, că lupii dau năvală în sate, ca să mănânce acolo baba bătrână și lăutarii, care de data asta nu s'au dus în satul vecin, și nu au dat prilej să fie devorați de lupi în întinsul pustiu de zăpadă, — așa dupăcum scrie la receta acestor întâmplări de iarnă. Dar ce să caute mistreții în sat? Poate să deie năvală la mămăliga oamenilor... Imaginați-vă scena palpitantă a luptei dintre sătenii înarmați cu topoare, furci, hârlețe și etc. și mistreții, care cu tot prețul voiau să rupă frontul și să năvălească în sat! Bine, că oamenii au reușit la urma urmei să-i fugărească!...

Oare de ce se scriu atâtea ineptii în aceste reportagii de iarnă? Vara, pe căldura cea mare ai mai înțelege...

*

În „Zoologischer Anzeiger”, vol. 128. Prof. W. Arndt dela Muzeul de Zoologie din Berlin, socotește că în Germania trăiesc azi 39—40.000 specii de animale. Insectele ocupă un număr de 27.900 adică 71% din total. Cele mai reduse sunt moluștele (scoicile și melcii) care de abia ajung la 500 de specii, adică 1,27% din toate formele. Față de totalul animalelor pluricelulare care trăiesc pe întreg pământul, (1.014.000 statistica Prof. Hesse 1929), Germania deține 3,87% (Die Umschau).

*

La om temperatura peste 37° C. înseamnă boală! La 42° C. moartea nu stă departe. La păsări însă, temperatura normală a corpului începe dela 40° C. Iată câteva specii de păsări cu temperatura corpului cunoscută: Pescărușul de mare 42,13° C.; Lebăda 41° C.; Gâsca domestică 41,3° C.; Nagățul 42,7°—43,2° C.; Mierla 44°—45° C.; Cinteza 44,7° C.; Ciocărlia 43,4° C.; Muscarul 44,8° C.

*

Prin Decizia Ministerială Jr. Nr. 24.093 din 26 Noembrie a. c., Dl. Dr. Aurel Raicu din Arad, a fost delegat, în mod provizoriu, până la viitoarea organizare a Inspectoratului de vânătoare, a conduce Inspectoratul de vânătoare al județului Arad, post devenit vacant prin demisia d-lui Eugen Ciorogariu.

*

Prin Decizia Ministerială Jr. Nr. 24.358 din 4 Decembrie a. c., dl. Ing. Dobrescu Pascu, din Giurgiu, șeful ocolului silvic regim, a fost delegat, în mod provizoriu, a conduce Inspectoratul de vânătoare al jud. Vlaşca, în locul d-lui Nicolae Panțu a cărui delegație încetează pe ziua predărei Inspectoratului.

*

Președenția Consiliului de Miniștri comunică:

Toți acei, cari doresc să doneze sume de bani pentru sinistrării cutremurului, sunt rugați a le depune prin oficiile postale CFC, în contul Nr. 613—OML., sau să le trimită direct Ministerului Lucrărilor Publice (Serv. Contabilității speciale a sinistrărilor), care a fost însărcinat cu centralizarea tuturor fondurilor și materialelor destinate acestor ajutoare. București, 14 Noembrie 1940.

*

Am arătat în numărul trecut al revistei noastre că Ministerul Agriculturii și Domeniilor a înființat un al patrulea Institut de cercetări. Acesta este Institutul de Pescărie și piscicultură. Scopul Institutului este de a întreprinde studii științifice și practice asupra tuturor chestiunilor legate de producția apelor

și de a da directive tehnice și îndrumări practice instituțiilor de Stat ori particulare ce exploatează aceste ape, cât și agriculturilor, pisciculturilor ori pescarilor. Acest Institut va pregăti specialiștii necesari diferitelor ramuri de producție a apelor: piscicultură și pescuit precum și pentru industrializarea produselor pescuitului. Institutul va avea următoarele secțiuni: Hydrobiologie, Piscicultură, Pescuit, Ichtiopatologie și Industrializare. Ca servicii va avea: Aquarii și muzeu, Publicații și îndrumare și Administrativ. Ca stațiuni experimentale va avea: Stațiunea de cercetări piscicole a Deltei Dunării cu sediul la Tulcea; Stațiunea de piscicultură Nucet; Stațiunea de piscicultură Moara Domnească; Stațiunile de piscicultură Făgăraș și Tarcău; Stațiunea de cercetări a Mării Negre cu sediul la Constanța.

*

Având în vedere că regiunile de cerbi, cele mai populate, sunt situate în teritoriul cedat și față de marea valoare a acestui vânat, Statul este nevoit să ia cele mai aspre măsuri pentru înmulțirea acestor specii și ca urmare se aduce la cunoștința publicului următoarele dispoziții luate de către Ministerul Agriculturii și Domeniilor prin decizia ministerială Nr. 22.854 din 5 Noemvrie 1940:

1. Oricine va vâna un cerb sau o ciută fără autorizație specială din partea ministerului, este obligat să plătească proprietarului sau arendașului o despăgubire de 25.000 Lei pentru fiecare piesă, în afară de amenda și pedepsele prevăzute de lege.

2. Ministerul plătește organelor oficiale, însărcinate cu aplicarea legii vânatului (paznici de vânat, jandarmi, pădurari, paznici de câmp, primari, etc.), un premiu de 2000 Lei, imediat, fără a se ține seamă de rezultatul procesului, dacă acel organ va prinde asupra faptului, sau va dovedi pe cineva că a prins sau a vânat cerbi sau ciute, fără autorizația ministerului. Această sumă se va plăti imediat prin mandat postal de către Direcțiunea economiei vânatului, din fondul vânătărei, contra actelor găsite bune, cum este procesul-verbal constatator, vizat de autoritatea locală (primărie sau postul de jandarmi).

În cuprinsul „României Legionare”, legile țării se cad a fi cu sfîntenie ascultate și vânatul țării apărât, căci el aduce patriei însemnate venituri, de care avem atîta nevoie în vremurile acestea grele.

*

Cetim într-o revistă de vânătoare din Budapesta o publicațiune de licitație, prin care se anunță, că la 2 Ianuarie se va licita dreptul de vânătoare de pe teritoriul Vechiului Scaun de Mureș, din hotarul Sovata. — E o nouă îndrăzneală călcare a drepturilor câștigate, întrucât acest teritoriu e arendat încă pe un sir de ani „Societății de vânătoare Sovata”, căreia nu i se poate imputa decât doar, că membrii ei sunt români. Dar ce însemnează această ilegalitate în șirul nesfârșit? Trebuie să constatăm, chiar așa în fugă, că „Sovata” este unul dintre cele mai bune terene de vânătoare cu vânat mare din Europa orientală. În 1920 era pustiu acolo. Chiar înainte de 1914 terenul arendat de grofi unguri era secătuit, lipsit de vânat mare aproape în întregime. Grofii, corecți vânători, vânau cei câțiva cerbi de pe acolo cu câinii, un ban nu jertfeau pentru ocrotirea vânatului, — nici o potecă, nici un paznic, nici o sărăriță, nici o cabană. A venit era românească, și societatea de vânătoare românească, care a zidit cu trudă și cu multă cheltuială acel raiu vânătoresc. — Acum intră alții în el. Li avertizăm, că intră într-un bun străin, de unde vor fi goniți.

*

Aceeaș revistă din Budapesta anunță, că terenul regal român de vânătoare, împreună cu castelul dela Lăpușna — proprietatea particulară a Familiei Regale române — vor fi atribuite Regentului Ungariei, ca teren de vânătoare de Curte. E ușor a „crea” și a „atribui” în felul acesta terene și averi. Știrea e însoțită de obișnuita minciună: Terenul dela Gurghiu este vânătoresc complect neglijat. În mod abuziv s’au împușcat acolo la an 60 cerbi-tauri. Realitatea este, că niciodată nu s’a trecut de numărul de 20 tauri, într-un teren imens, care ar fi suportat bine și dublul acestei cifre. Iar Gurghiul „teren vânătoresc neglijat”! — Deștepți și corecți sunt „vânătorii” care scriu articolele de felul acesta!

*

În Germania — ca și la noi de altfel, — cu ocaziunea proceselor de braconaj, se pune în chip obișnuit problema evaluării daunei pe care a suferit-o proprietarul terenului, și pe care urmează să o plătească infractorul. Evaluarea unui cerb viu, al unei capre negre, urs, chiar iepure viu, nu e lucru ușor, și în tot cazul lasă câmp larg aprecierii. Iar cum judecătorii, nefiind familiarizați de obicei cu treburile vânătorești, sunt înclinați să apropie valoarea piesei vii valorii de carne măsurată cu kilogramul, foarte rar primește proprietarul desdăunarea justă. Pentru a da un îndreptar, dar în aceeași vreme pentru a limita marginile aprecierii. Reichsjägermeister-ul Germaniei, Dl. v. Scherping, a dat o ordonanță prin care hotărăște prin cifre maxime și minime valoarea vânatului viu, care va trebui să fie luată în considerare la judecarea proceselor de braconaj. Ministerul de Justiție german a dat instanțelor judecătorești cuvenita îndrumare.

Având în vedere împrejurarea, că aceste cifre pot fi cu folos utilizate ca material de convingere și în procesele de braconaj dela noi, dăm mai jos întreagă lista stabilită de autoritățile din Germania. (1 Marcă o putem echivala cu 50 Lei.)

Cerbi: Cerb bun (I-a) 700—1000 Rm.; cerb bun, care trebuie eliminat din teren (Abschusshirsch) 300—500 Rm.; cerb tânăr, fără defecte 300—500 Rm.; sulțar de un an și cerb mic, care trebuie eliminat 200—300 Rm.; ciută bătrână 250—400 Rm.; ciută tânără 150—250 Rm.; vițel 80—100 Rm.

Capre negre, cerbi lopătari, mufloni: Mascul bun de împușcat 200—350 Rm.; mascul mic 150—250 Rm.; femelă 150—250 Rm.; pui 80—100 Rm.

Mistreți: Vier 200—300 Rm.; scroafă 200—300 Rm.; bărluc 100—200 Rm.; purcel 60—100 Rm.

Căprioare: Căprior bun 80—100 Rm.; căprior mic 60—80 Rm.; căprioară 60—80 Rm.; ied 40—60 Rm.

Iepure: 12—15 Rm.; **Cocoș de munte** 80—100 Rm.; **Cocoș de mesteacăn** 40—50 Rm.; **ieruncă** 10—15 Rm.; **fasan** 7—10 Rm.; o pereche de **potârniche** 7—10 Rm.; **jder** 80—100 Rm.; **beicd**, **vulpe** 30—40 Rm.; **bursuc**, **nevastăică** 10—20 Rm.

Pentru noi iar pare rațional să se modifice majorându-se unele poziții, avându-se în vedere opera de ocrotire deosebită, care protejește unele specii. Astfel capra neagră, muflonul (oare mai avem?) ar putea avea o evaluare mai mare cu 50 până 60%; cocoșul de mesteacăn cu 100—200%. Pentru urs ar fi potrivită o sumă egală cu a cerbului tare 700—1000 Rm. (adecă 35—50.000 Lei); pentru *dropie* 10—15.000 Lei; pentru răs 10—15.000 Lei.

Ar fi bine dacă Serviciul Vânătorei, de acord cu U. G. V. R. ar stabili și pentru țara noastră o asemenea evaluare — șablon, pe care apoi Ministerul de Justiție să o impună instanțelor de judecată.

*

O bună unsoare pentru ghetetele vânătorului se poate prepara acasă în felul următor: Luăm 3 părți unsoare de viezure, 2 părți său de cerb sau ceară de stup. Să se topească și apoi, mestecat masa, să se strecore și să se lase la răcit. Dacă voim să-i dăm culoare neagră, adăugim vopseală pe care o mestecăm bine până se răcește întreaga masă. Unsoare astfel pregătită e o bună conservatoare, face ghetete impermeabile și e și ieftină.

*

Se aduce la cunoștința celor interesați, că Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Direcțiunea Vânătorei, arendează dreptul de vânătoare depe următoarele terenuri:

1. Comuna **Copălău**, jud. Botoșani, estimăția 2000 ld. Termen 1 Februarie 1941, ora 12. 2. Comuna **Stanciova**, jud. Timiș, estimăția 3000 ld. Termen 10 Februarie 1941, ora 12. 3. Comuna **Petros**, jud. Hunedoara, estimăția 1500 ld. Termen 20 Februarie 1941, ora 12. 4. Comuna **Băscoveni**, jud. Vlașca, estimăția 1600 ld. Termen 20 Februarie 1941, ora 12. 5. Comuna **Cipău**, jud. Tr.-Mică, estimăția 1000 ld. Termen 20 Februarie 1941, ora 12. 6. Comuna **Răucești**, jud. Neamț, estimăția 1700 ld. Termen 20 Februarie 1941, ora 12.

Amatorii vor înainta oferte închise și sigilate până la data indicată în dreptul fiecărui teren ce se arendează, Direcțiunei Vânătorei, str. Polonă Nr. 8, București.

Pe picul închis se va specifica: Ofertă închisă pentru terenul. . . .

Furnizorul
Carții Regale

Pentru vânători

„ **pescari**
„ **turiști**

este unicul mijloc pentru conservarea bocancilor. Conține untură de pește, care moale pielea, cauciuc natural dizolvat și eteruri, cari astupă porii pielei, împiedecând apa să pătrundă în încălțăminte.

Intrebuintând uleiurile scumpe, ca uleiul de ricină, sau altele, n'au nici un efect, deoarece apa fiind specific mai grea, ridică la suprafață aceste uleiuri din porii pielei, pătrunde în porii și distruge pielea.

Consecințe: pierderi de bani, picioare numede buturaj, etc., etc.

Unsoarea cauciucată „Schmoll” este de o calitate fără concurență și în comparație cu prețul uleiurilor, foarte eficientă.

Dacă furnizorul Dvoastră nu are această marfă, rugați-l să comande. Mărimile din comerț sunt: No. III, $\frac{1}{4}$ kg., $\frac{1}{2}$ kg. și 1 kg.

NU SE USUCĂ!!

Alte produse ale fabricii „Schmollpasta” Brașov:

Cremă de ghețe în cutii și tuburi.
Ceară pentru parchete, pentru mobile fine, pentru automobile și mobile vopsite.
GALOȘIN pentru galoși și pentru îmbrăcăminte confecționată din cauciuc.
CEARĂ pt. SKIURI, renumita marcă din străinătate „ULLR”. Cutiile mari sunt eficiente, căci nu cumpărăți tinichea”

De vânzare

doi prepelicari și o armă Hamerless Calibrul 28. Detalii la cerere. A se adresa: C. Dimitriu, Timișoara III, Mitropolit Varlaam No. 11.

(1/941)

Caut urgent

pentru a cumpăra una armă de vânătoare cu două țevi, Cal. 16, în perfectă stare, de preferință fabricațiunile Sauer & Sohn, Egge, sau Simson. Rog a mi se face oferte.

(2/941)

Cpt. Nicolae Mihutescu, Rgt. 94 Inf. Orșova

De vânzare câini de rasă

pur sânge, dresați, puțin dresați și căței. Amatorii serioși să se adreseze pentru informațiuni indicând detaliat scopul, rasa etc. ce-i interesează.

*

Atențiune!

Mare ocaziune: Câine apporteur de prima clasă. Aporțează sigur dela mare distanță vânat mic cu pene și păr (și vulpe!), găsește cu siguranță vânatul rănit în goane.

Adresați cu răspuns plătit (Lei 7,— în plic):

(3/941)

Crescătorii și școala de dresaj Homorod, jud. Târnava Mare.

SUMARUL - NUMĂRULUI 1

	Pag.
Valeriu Pușcariu: Drumeția Românească în Transilvania	1— 6
Prof. Univ. Dr. Victor Stanciu: Cutremurele de pământ și animalele	7— 8
Col. C. Rosetti-Bălănescu: Rătăcit	9—12
Ultimul meu cerb din Caraș	13—14
Viesparul (Pernis apivorus apivorus L.)	15
Discuții	16—19
Tiurul armelor de alicie	
Arc și săgeată	
„U. G. V. R.” — societate comercială	
Situația caprelor negre în județul Brașov în anul 1940	
Art. 32	
Din literatura străină: T. A. Mitchell — Hedges: Luptele mele cu monstrii marini	20—21
Din munți și din câmpii	22—24
Ultimul foc	
Ursul a presimțit cutremurul de pământ?	
Purtarea curioasă a unei capre negre	
Animale care au presimțit cutremurul	
Măruntșuri balistice	
Angheli Capră	
Cărți - Reviste	25—26
Știri mărunte	27—28

Rugăm

insistent pe abonații noștri, să binevoiască a ne anunța orice schimbare de adresă, pentru a evita întreruperi în primirea revistei și inutile cheltuieli.

Rugăm să ni se dea adresele actuale a d-lor abonați următori: Atanasie Atanasie (fost Bolgrad), Gheorghe Ghica (București), Ing. Gh. Urdăreanu (București), Ing. I. Borcoman (fost Rupea), D. I. Căcuris (Galați), Vladislav Krzyslowicz (fost Suceava), Pavel Pavel (București), Subl. Alfred Negulescu (fost Oradea-Făget), D. M. Jacoby (Iași), Nico de Miculi (fost Burdujeni), Cpt. Petre Petrovici (București), Emil Pichlmayer (fost Cărlibaba), Ing. Mihail Dworzak (fost Seletin-Rădăuți).

Scoarțe pentru Colecția „Carpaților”

Livrăm scoarțe în pânză, pentru a fi utilizate la legarea colecției 1940 a revistei noastre, cu prețul de 140 Lei, plus 20 Lei porto și ambalaj, inclusiv paspartu(uri) pentru aplicarea copertelor.

PRIETENE!

Ai adus „Carpaților” noi abonați?

De ce nu ai făcut-o încă?

Te costă doar câteva vorbe prietenești și aduci în aceeași vreme un serviciu și celui pe care îl faci să citească o revistă pe care o va iubi, și mai ales acestei reviste, care de ani de zile se străduiește să îți dea lucruri instructive și folositoare.

PRIETENE!

Te rugăm insistent să ne aduci noi abonații! Răspunde cu acest semn de prietenie, dragostei cu care te căutăm noi lună de lună!

„CARPAȚII”

Neo-Ballistol-Klever

Azi știu deja toți vânătorii, că „Neo-Ballistol”-ul este uleiul de arme ideal

Nu este încă îndeajuns cunoscut, că „NEO-BALLISTOL” în aceeași vreme e un mijloc excelent de desinfecție și de profilaxie. Ca să cunoașteți toate însușirile excelente ale acestui ulei de armă, cereți prospect gratuit.

„NEO-BALLISTOL” poate fi cumpărat în toate magazinele de specialitate, și poate fi cumpărat și direct din depozit.

F. W. Klever, Fabrică chimică Köln
Reprezentant și depozit pentru România:

GUSTAV SCHÖGER
(5/941) SIBIU, Str. Dărmelor No. 6